

VERKSAMHETSPLAN OCH BUDGET 2005

Del 1 - Innehållsförteckning

	Sid.
Förvaltningschefen har ordet	3
Förbättra välfärden och våra verksamheter	4
GE ALLA BARN OCH UNGA EN BRA START I LIVET	4
Minskade barngrupper i förskolan	4
Utveckling i grundskolan	5
Särskolan	8
Skolbarnsomsorg	9
Mötesplatser och inflytande för ungdomar	10
Uppsökande, drog- och brottsförebyggande arbete	11
ÖKAD LIVSKVALITET FÖR ÄLDRE	13
Inom särskilda boenden och i hemtjänsten – utevistelse och fritid	13
Stöd till anhöriga	14
Ökad utbildningsgrad för medarbetarna	15
FÖRBÄTTRINGAR FÖR FUNKTIONSHINDRADE	16
Om- och utbyggnad av boende	17
DE MEST UTSATTA	17
Uppsökande/förebyggande – för hemlösa och psykiskt funktionshindrade	18
Samverkan mot missbruk	19
Hemlösa – boende och dagverksamheter	19
PERSONALPOLITIK	20
Strategier för kompetensförsörjning, övertalighet	20
Arbetsmiljöarbete	23
Hälsa och sjukfrånvaro	23
Medarbetarnas delaktighet	24
Förkortad arbetstid	25
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	25
Service till nyinflyttade	25
NÄRINGSLEV OCH ARBETSMARKNAD	26
Ökad sysselsättning	26
Målet om färre bidragstagare	27
ETT HÅLLBART TRAFIKSYSTEM	27
Förbättrad framkomlighet	27
Minskad miljöpåverkan	28
Stockholm, en ekologiskt hållbar storstad	28
Stadens miljöprogram och miljöledningssystem	28
Agenda 21	29
Bryta segregationen och fördjupa demokratin	30
ÖKAD INTEGRATION	30
Att motverka segregationen	30
Egen försörjning för flyktingar	31
MEDBORGARNAS DELAKTIGHET	32
Insyn, deltagande, demokrati	32
Kultur och föreningsliv	34
KONSUMENTVÄGLEDNING	36

	Sid.
Ta ansvar för ekonomin	37
NÄMNDENS EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	37
Central medelsreserv	38
Omslutningsförändringar	39
Resultatenheter	39
FÖRUTSÄTTNINGAR PER VERKSAMHETSOMRÅDE	40
Nämnd och förvaltningsadministration	40
Stadsmiljö och Agenda 21	41
Kultur, föreningsverksamhet och konsumentrådgivning	41
Individ och familjeomsorg, flyktingmottagande och socialpsykiatri	42
Förskola, skola, skolbarnsomsorg	44
Fritid	47
Äldreomsorg	47
Omsorg om funktionshindrade	48
Försörjningsstöd och arbetsmarknad	49
Övriga redovisningar	50
UPPDRAG FRÅN KOMMUNFULLMÄKTIGE	50

Bilageinnehåll i separat dokument

Förvaltningschefen har ordet

Farstas verksamhetsprogram utgår från de ekonomiska ramar, övergripande inriktningsmål och uppdrag som kommunfullmäktige beslutat om. Stadens övergripande mål ligger fast från föregående verksamhetsår.

Som viktiga frågor för stadsdelsnämnderna anges:

- Stärka den lokala demokratin och delaktigheten
- Stärka och värna kvaliteten i verksamheterna och servicen till stockholmarna
- Utveckla verksamheterna inom ansvarsområdena

Med den nu framtagna verksamhetsplanen lägger förvaltningen ett förslag till en balanserad budget som ska ge brukarna i Farsta en verksamhet med god kvalitet. För att klara detta krävs verksamhetsutveckling inom flera områden. Några nya ansvarsområden tillkommer. Det är flyktningmottagande, särskola med skolbarnsomsorg och korttidsvistelse för särskolebarn över 12 år.

De förändrade resursfördelningssystem som nu börjar genomföras spelar stor roll för 2005 års förutsättningar. De områden som får nytt fördelningssystem är förskola/skola, omsorg om äldre och funktionshindrade, stadsmiljö samt ekonomiskt bistånd.

- Inom skolan får nämnden ett tillskott samtidigt som hyresutjämnningssystemet upphör. De förändringar som sker innebär att skolans resurser minskar 2005 trots att resursfördelningssystemet ger betydligt mer medel än året innan.
- Förvaltningen föreslår att den skolpeng som fördelas ut till skolorna ska vara differentierad, utifrån socioekonomiska kriterier och en samlad kännedom om varje områdes förutsättningar.
- Inom förskolan får vi resurser för att fortsätta minskningen av barngrupperna. Målet är att under 2005 ha högst 14 barn i grupper med 1-3-åringar och högst 18 barn i grupper med 1-5- eller 4-5-åringar.
- Inom äldreomsorgen och stadsmiljö krävs effektiviseringar under 2005. Exempel på detta är inom äldreomsorgen att ingen eller mycket låg pris- och lönekomensation utges till interna utförare, inom stadsmiljön en minskad städning av torgytor.

Två nya gruppboheter för funktionshindrade öppnar vid årsskiftet 2004/2005. Där finns 11 nya lägenheter för inflyttning. Under 2005 kan eventuellt ytterligare en nybyggd gruppbohet med sex lägenheter öppna i Sköndal. Fördelningssystemet för funktionshindrade ger nämnden ökade resurser.

Verksamheter som tas över från entreprenörer är Edö äldreboende och Strandlidens gruppbohet. Båda verksamheterna övertas i egen regi fr.o.m. februari 2005.

Ett stort antal projekt inom stadsdelsförnyelsen och med medel från kompetensfonden kommer att fortsätta. Stadsdelen satsar också mer på konsumentrådgivning och kommer att göra speciella satsningar för att nå unga konsumenter.

Inom området för försörjningsstöd har åtgärder vidtagits under 2004 för att minska antalet bidragberoende hushåll. Det innebär att de resurser nämnden får, dvs. en ökning med 6,9 mkr, bör ge förutsättningar för ett balanserat resultat 2005. Förändringsarbetet inom området ska fortsätta och följas upp under året.

Förbättra välfärden och våra verksamheter

Ge alla barn och unga en bra start i livet

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Barns och ungdomars villkor i Stockholm skall förbättras utifrån en helhetssyn på deras vardag och möjligheten att påverka denna

Mindre barngrupper i förskolan

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Minska barngrupperna med i genomsnitt två barn per grupp under mandatperioden

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Antalet barn per förskoleavdelning för 1-3 år bör vara högst 14 och på avdelningar för 1-5-åringar och 3-5-åringar högst 18
- Alla barn i förskolan ska få stöd för sin språkutveckling
- Föräldrar ska ha möjligheter till inflytande på verksamheten
- Barn ska ges bästa möjliga förutsättningar i sin utveckling och sitt lärande
- Berörda enheter ska samverka kring barn med behov av särskilt stöd

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att fortsätta planeringen för utbyggnad/omdisponering av lokaler så att målet 14 respektive 18 barn per avdelning nås under 2005

Vi åtar oss att förskolebarnen utvecklar ett rikt och nyanserat talspråk och en förmåga att kommunicera med andra och uttrycka tankar samt att aktivt stödja modersmålet och att utveckla andraspråket svenska.

Vi åtar oss att i förskolan samverka med föräldrar utifrån en utvecklingsplan för barnet

Vi åtar oss att i förskolan upprätta en handlingsplan för varje barn i behov av särskilt stöd, tillsammans med föräldrar och vid behov med stödenheten

Vi åtar oss att under året utveckla formerna för ett övergripande föräldraråd i förskoleverksamheten

Vi åtar oss att under året planera för att det i varje geografiskt område finns en öppen förskola

UPPFÖLJNING

Antalet barn per avdelning följs upp i samband med avläsningarna i mars och i september

De större förskolebarnens läsutveckling undersöks i läsutvecklingsschemat LUS

De individuella utvecklingsplanerna följs upp i utvecklingssamtalen med föräldrarna

Vid möten med föräldrar och de olika team som arbetar runt ett barn i behov av särskilt stöd

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Förvaltningen kommer under det första halvåret 2005, för att kunna leva upp till tremånadersgarantin, att öka antalet barn per avdelning. Till hösten kommer nybyggda lokaler i Tallkrogen och Farsta strand att tas i bruk, samtidigt som vi har en möjlighet att tills vidare behålla de provisoriska paviljonger som använts under ombyggnaden i Tallkrogens skola och under evakueringen av den förskola i Gubbängen som drabbades av en översvämning.

Arbetet med barngruppernas storlek kräver ett fortsatt noggrant planeringsarbete. Prognoser görs varje år för att i god tid kunna planera omDispositioneringar av redan befintliga lokaler. När det inte är möjligt att omDispositionera måste en eventuell nybyggnation övervägas, alltid i samråd med stadsledningskontoret.

För närvarande pågår i Tallkrogens skola en ombyggnad av grundskolelokaler till en förskola med två avdelningar och en avdelning öppen förskola. Till höstterminen 2005 beräknas förskoleverksamheten kunna starta där.

I Magelungsskolan pågår en liknande ombyggnad av grundskolelokaler till förskola. I juni 2005 ska två nya avdelningar vara inflyttningsklara. Dessa ersätter den provisoriska paviljong som är placerad på skolgården.

De senaste prognoserna för Tallkrogen och Gubbängen visar att ökningen av antalet barn blir större än tidigare beräknat, varför förvaltningen kommer att behålla de provisoriska paviljongerna i Gubbängen och eventuellt även i Tallkrogen, ytterligare en tid.

På förskolorna försätter arbetet med att starta föräldraråd, som ett forum för föräldrarnas insyn och delaktighet.

Den öppna förskolan är en viktig träffpunkt för hemmavarande barn och föräldrar. Därför föreslår förvaltningen en utökning av denna verksamhet. Under året påbörjas arbetet med planeringen att starta öppna förskolor i Farsta strand och Hökarängen.

Utveckling i grundskolan

Kunskap och lärande

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Andelen elever som lämnar grundskolan och har uppnått kunskapsmålen ska öka

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Elever ska ges bästa möjliga förutsättningar i sin utveckling och sitt lärande
- Andelen elever som lämnar grundskolan med uppnådda kunskapsmål ska öka
- Elevernas språkutveckling och matematikkunskaper ska stärkas

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att andelen elever som uppnår målen i matematik, svenska och engelska ska öka

Vi åtar oss att utveckla undervisningen i naturkunskap och teknik

Vi åtar oss att göra åtgärdsprogram för de elever som ännu ej nått kunskapsmålen och för de elever som befaras inte komma att nå målen

Vi åtar oss att driva stadsdelsgemensamma undervisningsgrupper för barn i behov av särskilt stöd

Vi åtar oss att framarbete rutiner för elevers övergång mellan olika stadier

UPPFÖLJNING

Elevernas kunskapsresultat kontrolleras med bl.a. hjälp av LUS, Stockholmsproven och de nationella proven

Redovisas i verksamhetsberättelsen vad som gjorts

Genom olika kunskapskontroller, vilka analyseras och sedan redovisas och diskuteras vid återkommande möten mellan personal, eleven och föräldrar

Redovisas i verksamhetsberättelsen vilka grupper som kommit till stånd

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Vi åtar oss att under året arbeta för en förbättrad bedömaröverensstämmelse mellan grundskolorna i stadsdelen Redovisas i verksamhetsberättelsen

Grunden för ett gott arbete vad gäller elevernas kunskapsutveckling är de hjälpmedel som finns för att kontinuerligt följa varje elevs utveckling.

För att följa elevernas resultat använder skolorna Portfoliomodellen eller andra individuella utvecklingsinstrument, där man regelbundet stämmer av med elev och föräldrar hur långt eleven kommit i olika ämnen. Till detta kommer de mer specifika proven/kunskapstesterna, t.ex. nationella prov och läsutvecklingsschemat, LUS, som nu används på samtliga skolor i Farsta.

Utifrån elevernas resultat beslutas om åtgärder, allmänna och individuella. För att förbättra undervisningen på de områden där resultaten är mindre bra, kan skolan behöva omfördela resurser, ändra arbetsorganisation och ge lärare fortbildning.

För eleverna görs individuella åtgärdsprogram med ett antal konkreta punkter om hur eleven ska arbeta, både under skoldagarna och i samarbete med hemmet.

Skolbiblioteken har en central funktion när det gäller att stimulera elevernas läsning. Skolorna strävar efter att hålla biblioteken öppna så mycket som möjligt och att köpa in god och aktuell litteratur. Dessutom har skolorna ett väl utvecklat samarbete med stadsbibliotekets filialer i Gubbängen, Sköndal och Farsta.

Det stora projektet Farstaskolan består av flera delprojekt. Ett av dessa går under benämningen "Matematikundervisningens innehåll". I detta projekt arbetar forskare och lärare med att analysera innehållet i kursplanernas strävansmål samt att utveckla modeller för hur strävansmålen kan användas som grund för bedömning av elevernas förmågor. Under innevarande år har forskare arbetat tillsammans med lärare från grundskolans lägre årskurser och under 2005 ska samarbetet ske med lärare från grundskolans år 7-9.

Nästan alla skolor i stadsdelen deltar i NTA-projektet (Naturvetenskap och teknik för alla). Det är ett projekt i samarbete med bl.a. Kungliga vetenskapsakademien och Stockholms universitet riktat till skolår F- 6. Skolorna får kompetensutveckling, material och support för tretton olika teman i naturvetenskap och teknik.

Förvaltningen planerar att starta ett naturvårdsprojekt med namnet "Farsta naturskola". Syftet är att starta en fältskola vid parkleken Regnbågen i Farsta strand. Fältskolan ska vara tillgänglig för alla barn i stadsdelen. Där ska Farstas barn, ungdomar och lärare kunna få ökad kunskap om natur, miljö och ekologi. Ett annat syfte är att inspirera och motivera till fortsatta friluftaktiviteter och ett fortsatt intresse för att vistas i skog och mark. Medel för projektet har sökts hos Länsstyrelsen och hos stadens kompetensfond.

Hur ökar vi barns glädje och lust att lära? Med syfte att öka kännedomen och kunskapen att använda kultur och estetik i lärandet som ett medel för skolutveckling, deltar ett 20-tal lärare från Gubbängsskolan, Kvickentorpsskolan och Skönstaholmsskolan i det tvååriga projektet "Kultur och reflektion i lärandet" med medel från Kompetensfonden.

För att inte brister i svenska språket ska försvåra elevernas inlärnin g av matematik, satsar Västbodaskolan på tvåspråkig undervisning i matematik. En lärare undervisar där i matematik på arabiska.

Elevernas fysiska och psykiska hälsa

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Elevernas fysiska och psykiska hälsa ska stärkas
- Berörda enheter ska samverka kring elever med behov av särskilt stöd

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att uppmuntra elevers spontana lek och rörelse och att i skolbarnsomsorgen ge barnen möjlighet till varierande fysiska aktiviteter

Vi åtar oss att motverka alla former av trakasserier och kränkande språkbruk

Vi åtar oss att utveckla former för samarbete mellan hemmet, individ och familjeomsorgen och landstinget kring den enskilde eleven för att tidigt ingripa vid behov

Vi åtar oss att vidta åtgärder för att måltidssituationen för våra barn och ungdomar ska vara trivsam och maten vara av hög kvalitet.

UPPFÖLJNING

Regelbundna trivselenkäter bland eleverna bl.a. med avseende på mobbing, årliga föräldraenkäter, redovisningar från skolsköterska, skolpsykolog eller kurator och en hälsoundersökning, en s.k. hälsoprofil, för alla elever i åk 4 och 8

Hur detta verktyg kommer att fungera, utvärderas inför verksamhetsberättelsen.

Brukarundersökningar som redovisas i skolornas och förskolornas kvalitetsredovisningar och i verksamhetsberättelsen.

På alla skolor i Farsta finns en mobbinggrupp, som tar itu med den mobbing och de trakasserier som kommer till gruppens kännedom.

Efter skoldagens slut har alla elever i år F-3 möjlighet till varierande fysiska aktiviteter inom den organiserade skolbarnsomsorgen. Eleverna i år 4-6 har liknande möjligheter på fritidsklubbarna.

För att stimulera eleverna till fysisk aktivitet, hålls skolgårdarnas och parklekarnas lekredskap i god kondition. Några skolor organiserar också dagliga och obligatoriska promenader insprängda i schemat.

Stadsdelsförvaltningen har startat ett projekt med namnet ”Samordnad småskalighet” i syfte att skaffa ett samlat grepp om måltidshanteringen i våra skolor och förskolor, effektivisera tillagning och hantering samt höja kvaliteten. Under år 2004 har en omfattande undersökning gjorts för att kartlägga personalbemanning, transporter, produktionskapacitet, portionskostnader, kompetensutveckling för personalen m.m. i stadsdelens skol- och förskolekök. En storkökskonsult har inspekterat alla kök i skolor och förskolor i syfte att med detta som en grund, i samarbete med förvaltningen, utarbeta ett åtgärdsförslag. En möjlighet som diskuterats, är att med bibehållen och utvecklad småskalighet, samla ansvaret för all skolmåltid i stadsdelen under en kostchef. Detta skulle kunna ge en bättre ekonomisk kontroll, samordningsvinster med större inköpsvolym från färre leverantörer. Därutöver skulle alla barn och elever i Farsta kunna garanteras en hög kvalitet på kosten, personalen ges en planerad kompetensutveckling och regelbundna personalträffar och rektorerna skulle avlastas personalansvar och planeringsarbete för en verksamhet som ligger utanför deras egentliga kompetensområde och därmed få mer tid för skolans kärnverksamhet.

Elev- och föräldrainflytande

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Elevernas och föräldrarnas delaktighet och inflytande ska utvecklas

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att verka för att utveckla arbetsformer som gynnar elevernas och föräldrarnas delaktighet och inflytande över skolvardagen

UPPFÖLJNING

Regelbundna trivselenkäter bland eleverna och årliga föräldraenkäter

Vi åtar oss att under året utveckla formerna för ett övergripande föräldraråd för grundskolan Redovisas i verksamhetsberättelsen

I Farstas skolor arbetar man för att få eleverna alltmer delaktiga i och medvetna om sin egen kunskapsutveckling, t.ex. genom att använda den s.k. Portfoliomethodiken. Den möjliggör också en ökad delaktighet för föräldrarna i barnens skolgång.

Ett övergripande mål för skolorna är att föräldrarna alltid ska vara välkomna att besöka skolan. Frågan om att hitta bra former för föräldrarnas möjligheter till inflytande och delaktighet, ska ständigt hållas aktuell på varje skola.

Särskolan

Fr.o.m. 2005-01-01 kommer resurser för korttidstillsyn för särskoleelever över 12 år att överföras från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna. Motsvarande resurser för särskoleverksamheten inklusive skolbarnsomsorgen överförs 2005-07-01.

Den för staden centrala särskoleenheten upphör. Kvar på utbildningsförvaltningen blir en anslagsfinansierad mottagningsgrupp med ansvar för att bedöma om en elev ska tas emot i särskolan samt avgöra vilken behovsgrupp eleven ska placeras i. Kvar centralt i staden kommer också att finnas en grupp personer med specialistkompetens, vars råd, stöd och hjälp med fortbildning kan köpas enligt ett intäktsfinansierat system.

Elevens hemstadsdel får ansvar för att, tillsammans med föräldrarna, hitta en lämplig skolplacering. Skolpengen, vars storlek bestäms av den behovsgrupp eleven placerats i, överförs till den valda skolan.

Det administrativa arbetet med skolplaceringar och uppföljning av särskoleelevers skolgång, kan med fördel samordnas mellan några närliggande stadsdelar. En sådan samordning diskuteras nu mellan stadsdelarna Farsta, Skarpnäck, Enskede-Årsta och Vantör.

Höstterminen 2004 är 55 elever från Farsta stadsdel placerade i grundsärskola, i och utanför stadsdelen. I Farstas särskoleverksamheter finns också barn från andra stadsdelar och kommuner. Inom stadsdelen finns särskoleelever dels i separata klasser i Hökarängsskolan dels integrerade i s.k. samverkansklasser. För barn med mycket stora behov finns Kryddgårdsskolan.

Integrering av särskola med övrig grundskoleverksamhet beräknas fortgå som hittills.

Skolbarnsomsorg

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Alla elever i skolår F-6 skall erbjudas en trygg och stimulerande skolbarnsomsorg

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Skolbarnsomsorgen ska utgöra en integrerad del av skolans verksamhet och alla elever ska röra sig i lek och idrott.

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att skolbarnsomsorgen år F-3 ska utgöra en integrerad del av skolans verksamhet

Vi åtar oss att utveckla samarbetet mellan fritidsklubbar och Kulturskolan samt föreningslivet, i syfte att erbjuda ett bredare fritidsutbud för år 4 – 6

Vi åtar oss att där det är lämpligt lokalintegrera skolbarnsomsorg, skola och fritid

UPPFÖLJNING

Utvärdering av fritidshemsverksamheten görs av personal och elever en gång per termin samt som en del i de brukarenkäter föräldrarna får en gång per år

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Lärare och fritidspersonal bildar arbetslag och har där ett gemensamt ansvar för barnets hela dag. De flesta av skolornas lokaler såsom matsal, kök, slöjdsal, idrottssal, bibliotek och vissa klassrum samnyttjas för skola respektive fritidshemsverksamhet.

På fritidshemmen erbjuds eleverna varierande former för fysisk aktivitet såsom fotboll, landbandy, gymnastik, skogspromenader och utelek.

Fritidshemmens roll och uppdrag behöver förtydligas och verksamheten är i behov av en rejäl satsning. Förvaltningen har därför för avsikt att under 2005 påbörja följande åtgärder:

- Att genomföra en brukarundersökning som kan ge mer konkreta uppslag att arbeta med på alla nivåer
- Att följa upp och utvärdera mål och riktlinjer i gällande styrdokument
- Att ge ökad möjlighet till professionell utveckling inom fritidsverksamheten genom t.ex. samordnade pedagogiska utvecklingsprojekt över staden/stadsdelen
- Att ge fritidshemmens personal möjligheter att få råd för funktionell lokalanpassning och flexibel lokalanvändning i skolan

Fritidsklubbarna är träffpunkter där barnen i år 4 – 6 efter skoltid kan umgås med kamrater och delta i lek, idrott och skapande verksamhet. Klubbarna arrangerar temaveckor, utflykter, särskilda lovprogram, turneringar med mera. Verksamheten bedrivs i parker, på fritidsgårdar och i skolans lokaler. Barnen serveras mellanmål samt lunch på lov dagar. I det Fritidsklubbsprojekt där stadsdelen deltar kommer nya former för samverkan mellan kulturskola och föreningsliv att utvecklas i syfte att erbjuda ett brett fritidsutbud för 10-12-åringar.

Mötesplatser för ungdomar

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Varje stadsdel skall erbjuda ungdomarna en icke-kommersiell träffpunkt och alla barn skall erbjudas någon form av verksamhet i närområdet

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Barn/ungdomar ska erbjudas ett rikt och stimulerande fritidsutbud i parklekar och på fritidsgårdar i det egna området

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att tillhandahålla mötesplatser för barn och ungdomar i varje stadsdelsområde

UPPFÖLJNING

Statistik över öppethållande

Vi åtar oss att skapa möjligheter till en positiv fritid bl.a. genom att utveckla tillfällen till eget kultur- och idrottsutövande

Redovisning av aktiviteter sker i verksamhetsberättelsen

I Farsta finns totalt nio fritidsgårdar och åtta parklekar som används både av ungdomar och yngre barn. Verksamheterna är öppna för alla och arbetar med att skapa möjligheter för barn och ungdomar att förverkliga sina egna idéer kring en positiv fritid. Flera av verksamheterna är integrerade lokal- och personalmässigt med fritidsklubbar och öppen förskola.

Under 2005 kommer parkleken Farstaängen att vara bemannad även sommartid.

Dessutom finns Vår Teater i Farsta Centrum som drivs av kulturskolan (kulturförvaltningen). Stadsdelsförvaltningen bedömer att behovet av mötesplatser är väl tillgodosett.

Ungdomars inflytande

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Unga människors inflytande över den egna vardagen skall förbättras genom konkreta insatser i stadsdelarna

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att ge ungdomar inflytande och uppmuntra dem att ta ansvar för sin egen fritid

UPPFÖLJNING

Genom enkäter riktade till ungdomarna

Skolornas elevråd kan användas som bas för dialog med och mellan ungdomar. Via elevråden kan nätverk bildas för olika frågor.

I samtliga verksamheter inom fritiden finns förslagslådor och/eller anslagstavlor där barn och ungdomar kan komma med egna idéer och förslag. På många ställen äger också regelbundna gårdsmöten rum. Olika typer av gruppverksamheter skapas på initiativ av ungdomarna själva och de styr också över gruppverksamheterna.

Projektet ”Ungas röst i Farsta” har till syfte att göra ungdomars röster hörda och ge förutsättningar för att innovativa krafter och idéer tas tillvara. Genom nya metoder och arbetssätt, bl.a. genom bygget av en sk community på nätet, ges utökade möjligheter till ett forum för dialog mellan politiker, tjänstemän och ungdomar. En ungdomslots kommer att knyta samman och utveckla metoder och arbetssätt för ungas engagemang och intresse för lokalsamhället. Här är samverkan mellan fritidsgårdar, grundskola år 7 – 9,

kulturskolan, Farsta gymnasium och föreningar en grundbult. Projektet löper över två år och möjliggörs genom medel från Stadsdelsförnyelsen.

Uppsökande och förebyggande arbete

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Minska totalkonsumtionen av alkohol och narkotika med 20 % fram till 2006 för elever i årskurs nio och årskurs 2 i gymnasiet

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Alkohol- och droganvändning ska minska bland ungdomar

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att genom samverkan och informationsutbyte mellan skola, socialtjänst, fritid och polis utveckla arbetsformer som minskar risken för att barn och ungdomar far illa

Vi åtar oss att implementera det kommande S.T.A.N.-programmet (Stockholms Tobaks-, Alkohol-, och Narkotikapolitiska program) i Farstas olika verksamheter

Vi åtar oss att bedriva olika former av uppsökande/förebyggande arbete

Vi åtar oss att bedriva en verksamhet fri från droger

UPPFÖLJNING

Dokumentation från samverkansmöten och från skolornas KRAFT- och RISK-grupper

Det uppsökande arbetet dokumenteras på olika sätt, hos fältassistenterna t.ex. i dagboksform

Farsta deltar i stadens utvärdering av drog- och rebybyggande arbete, uppdatering görs av läget i stadsdelen. Drogvaneundersökning

Individ och familjeomsorg m fl

"Enheten för barn, ungdom – insatser" är en ny enhet inom individ- och familjeomsorgen som har inrättats för att kunna erbjuda barn, ungdomar och familjer öppenvårdsinsatser på hemmaplan. Till enheten är ett flertal projekt och förebyggande verksamheter knutna:

- I projektet *Tidiga insatser* uppmärksammas barn som i någon form varit utsatta för våld och barn som kommer i kontakt med missbruk.
- I ett *brottsförebyggande* projekt riktat till unga lagöverträdare erbjuds råd och stöd i strukturerade former. Även stöd till brottsoffer och medling erbjuds.
- *Tubenprojektet* riktar sig till ungdomar som inte klarar högstadiet eller faller ur IV-programmet på gymnasiet.
- Projektet *"Hur går det för våra ungdomar"* ingår i stadsdelsförnyelsen och syftar till att utveckla insatser för de ungdomar i åldern 16 – 19 år som riskerar arbetslöshet, kriminalitet och utanförskap. Projektet genomför en kvalitativ uppföljning av de högstadieelever som riskerar icke godkända avgångsbetyg alternativt avbryter gymnasiets IV-program. Ungdomarna får individuellt anpassat stöd att fullfölja sina studier.
- *Humlans* gruppverksamhet för barn till missbrukande föräldrar har genomgått en utveckling i projektform och införlivas nu i den ordinarie verksamheten.
- *Ungdomsmottagningen*, som drivs gemensamt med landstinget, erbjuder förebyggande kontakt med ungdomar i sex- och samlevnadsfrågor. Här ges information om HIV samt fördjupning och utbildning i frågeställningar runt hedersrelaterat våld.

- Som ett *uppsökande arbete* planeras att utveckla kontakterna med mödra- och barnhälsovården i stadsdelen. Syftet är bl a att upprätta ett verksamt samarbete kring gravida och nyförlösta mödrar med psykisk skörhet. Även vuxenpsykiatrien föreslås ingå.
- *Goda Krafter* drivs av Söderledskyrkan i samverkan med socialtjänsten, BUP och Rädda barnen som erbjuder seminarier om utsatta barn.

Annat förebyggande arbete görs av *Resursteamet*, som är ett samarbete mellan skola, fritid och socialtjänst och i *BUS-arbetet* (samverkan mellan kommun och landsting gällande barn och ungdomar med särskilda behov), som under året har utvecklat mer strukturerade arbetsformer och kommer att ha speciella temadagar under året.

Fritids- och fältverksamhet

Fältassistenterna bedriver ett allmänt uppsökande arbete såväl dagtid som kvällstid vardagar och helger bland barn och ungdomar med riskbeteende. Tonvikten ligger på yngre tonåringar.

Fritidsverksamheterna är rök- och drogfria. All personal utbildas och fortbildas i drogfrågor och samtalar ständigt med ungdomar om deras attityder kring droger.

I samband med de stora ”ungdomshelgerna”, Halloween och Valborg, arrangerar fritiden gemensamt drogfria discon som samlar många ungdomar.

Drogsamordning

I stadsdelen finns en samordnare för det långsiktiga primärpreventiva arbetet mot droger. Arbetet skall på sikt nå alla ungdomar och invånare i stadsdelen. Samordnaren ska bl.a. medverka till implementeringen av det nya S.T.A.N.-programmet samt utarbeta, utvärdera och revidera det lokala droghandlingsprogrammet. Vidare att vara en samordnande länk mellan skola, fritid och socialtjänst och ge information till olika intressenter. Samordnaren har även, tillsammans med stadsdelens fältassistenter, tillsyn av folköls- och tobaksförsäljningen hos de lokala handlarna.

Tobaks-, alkohol-, och droganvändningen ska minska bland barn och ungdomar *Genom att minska:*

- 1) **tillgängligheten**; ungdomars möjligheter till inköp av tobak, alkohol, och droger.
 - Regelbunden tobaks- och folkölstillsyn hos tobaks- och livsmedelshandlare.
 - Attitydspåverkan så att varken äldre syskon, föräldrar eller kamrater eller andra vuxna köper ut alkohol åt minderåriga.
- 2) **tillfällena**; ungdomars möjligheter att i lugn och ro dricka i parker eller på andra allmänna platser.
 - Öka den formella och informella sociala kontrollen på gator, torg och där ungdomar samlas.
 - Öka upptäcktsrisken för att förhindra att ungdomar använder droger eller begår brott.
 - Uppsökande fältverksamhet och vuxenvandringar.
 - Öka föräldrarnas kunskaper om riskerna rörande föräldrafria fester.
- 3) **benägenheten**; ungdomars motivation och nyfikenhet på att använda tobak, alkohol, och droger.

- Påverka barns och ungdomars attityder, normer och värderingar i skolan så att de kan motstå frestelser och påtryckningar som kan leda till drogmissbruk eller brottslighet.
- Påverka föräldrarna till att ha ett restriktivt förhållningssätt till barns och ungdomars användning av tobak, alkohol, och droger.
- Öka kunskaperna hos den personal som arbetar med barn och ungdom och hos föräldrarna om konsekvenser av drogmissbruk bland unga.
- Öka kompetensen hos personal och föräldrar när det gäller risk- och skyddsfaktorer.
- Att alla de som arbetar med barn och ungdomar i förvaltningen formar ett gemensamt förhållningssätt kring droger och brott.

Ökad livskvalitet för äldre

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Staden skall ha en bra omsorg, vård och service för äldre som bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilde individen oavsett var i staden man bor

Kvalitet inom särskilda boenden och hemtjänst, utevistelse m m

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Livskvaliteten för de boende inom heldygnsomsorgen och korttidsboende samt för hemtjänsttagare skall öka

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Äldre i Farsta ska, utifrån en likvärdig behovsbedömning, garanteras insatser av god kvalitet
- Äldreomsorgen i Farsta ska erbjuda trygghet, såväl i det egna hemmet som i särskilt boende
- Den enskilde ska ha inflytande över sitt liv och sin vardag och insatserna ska utföras i samråd med henne/honom

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Beställare

Vi åtar oss att varje enskild äldre som har behov av hjälp, får sina behov bedömda på ett likvärdigt sätt

Vi åtar oss att lyssna till den enskildes, och i förekommande fall närståendes, önskemål när vi gör vår biståndsbedömning

Utförare

Vi åtar oss att bemöta varje enskild individ med respekt och ett professionellt förhållningssätt

Vi åtar oss att varje person med omvårdnadsinsatser har en kontaktperson och i särskilt boende även en omvårdnadsansvarig sjuksköterska för att ge kontinuitet och trygghet

UPPFÖLJNING

Uppföljning görs på arbetsplatsträffar en gång per månad samt på planeringsdagar. Enheten går igenom aktuella rutiner och arbetsmetoder. Sammanställning av klagomål och synpunkter inklusive vidtagna åtgärder sker kontinuerligt varje månad. Dialog förs med utförarcheferna för att kvalitetssäkra verksamheten inom äldreomsorgen

Enkät görs regelbundet i staden. Vi tittar också på antal överklaganden och utfallet av dessa.

I en enkät till de äldre och i förekommande fall närstående frågar vi om bemötande, respekt och professionalitet, om de har en kontaktperson och i särskilt boende en omvårdnadsansvarig sjuksköterska. Vi frågar om de känner sig trygga med kontaktperson och sjuksköterska och med den omsorg de får.

Vi kontrollerar själva att varje enskild har en

Vi åtar oss att tillsammans med den enskilde, och i förekommande fall närstående, upprätta och följa en individuell arbetsplan/vårdplan utifrån individens behov och biståndsbedömningens mål

arbetsplan som stämmer med biståndsbedömningen och den enskildes behov och om namn på kontaktperson och omvårdnadsansvarig sjuksköterska finns inskrivet i arbetsplanen

Varje enskild äldre som ansöker om hjälp hos biståndsenheten, själv eller genom anhörig, får framföra sina önskemål och blir lyssnad till. Utifrån den enskildes önskemål, aktuell lagstiftning och stadens centrala riktlinjer bedömer biståndshandläggaren den enskildes behov av insatser. De beviljade insatserna dokumenteras i biståndsbeslut/ beställning som lämnas till den sökande och till utföraren. Beställaravdelningen följer upp minst en gång per år att insatserna utförs enligt beställningen och att de är av god kvalitet.

Varje äldre med omsorgsinsatser inom hemtjänst och i dagvård har en kontaktperson. Utifrån biståndsbeslutet/beställningen upprättar kontaktpersonen tillsammans med den enskilde, och i förekommande fall närstående, en arbetsplan där man kommer överens om hur och när hjälpen ska utföras. Detta dokumenteras och överenskommelsen skrivs under. All personal arbetar utifrån överenskommelsen. Kontaktpersonen har ett särskilt ansvar för att den enskilde får sina insatser utförda på det sätt man kommit överens om.

I de särskilda boendeformerna inklusive korttidsboende har den boende en kontaktperson som ansvarar för att upprätta en arbetsplan tillsammans med den boende och/eller dennes närstående. All personal arbetar utifrån arbetsplanen. Kontaktpersonen har ett särskilt ansvar för att den boende får sin hjälp och sina intressen tillvaragagna utifrån det man kommit överens om och dokumenterat i arbetsplanen. I arbetsplanen dokumenteras bl.a. hur den boende vill inta sina måltider och vilka aktiviteter hon/han önskar.

Varje boende har också en omvårdnadsansvarig sjuksköterska som tillsammans med den enskilde och/eller närstående upprättar en vårdplan för hälso- och sjukvårdsinsatserna. Den som behöver insatser av arbetsterapeut och/eller sjukgymnast får sina behov dokumenterade i en rehabiliteringsplan. Sjuksköterska respektive arbetsterapeut/sjukgymnast ansvarar för att insatserna genomförs som planerat. Äldreboendets läkare, som kommer från landstingets geriatrik eller primärvård, har ansvar för att i diskussion med den vårdansvariga sjuksköterskan regelbundet gå igenom bl.a. den boendes behov av läkemedel.

Under sommarhalvåret är de äldre som bor i de särskilda boendena ute i trädgården så ofta som vädret tillåter och den äldre önskar. Kaffe serveras ute och ibland förekommer även underhållning ute i trädgården. Under vinterhalvåret är utevistelserna mer sporadiska beroende på att den äldre oftast inte vill ut eller att andra samvaroformer, t.ex. kulturaktiviteter, prioriteras. Även äldre i eget boende erbjuds att delta i promenadgrupper.

En betydande del av den sociala samvaron är måltiden. På de särskilda boendena sitter man tillsammans i matrum vid måltiden, om den boende inte valt att sitta i enskildhet. De boende som behöver hjälp att äta får det. Vid storhelger uppmärksammas helgen med den mat och dryck som traditionsenligt hör till den specifika helgen. Under året kommer de särskilda boendena att fokusera på att få en bra miljö i matrummen. Om en person med hemtjänst enligt biståndsbeslut har behov av att få maten tillagad i hemmet och sällskap vid måltiden ser vårdnadsrådet till att duka trevligt och finnas till hands och som sällskap när den äldre intar sin måltid.

Stöd till anhöriga

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Anhöriga ska få ett förbättrat stöd

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att möjliggöra avlastning och avlösning i hemmet för anhängvårdare

UPPFÖLJNING

Antal beslut, varav avlagen analyseras

Anhöriga, som vårdar en äldre med omvårdnadsbehov i hemmet, erbjuds avlastning i form av avlösning i hemmet, upp till fyra timmar per vecka, eller avlastningsplats alternativt växelvårdsplats på äldreboende. Avlastningsplatser finns även för äldre med demenshandikapp.

De anhöriga avlastas också genom att stadsdelen har dagvård för personer med demenshandikapp samt en dagvård för personer med fysiska handikapp. Inom stadsdelen finns öppna sociala dagverksamheter, dit den anhängige kan komma i sällskap med den som vårdas och få tillfälle att träffa andra anhöriga med liknande situation. Biståndsenheten kommer under 2005 att i samarbete med dagverksamheterna och frivilligorganisationerna anordna tematräffar för anhöriga.

Ökad utbildningsgrad för medarbetarna

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Utbildningsgraden ska öka bland medarbetarna

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Äldreomsorgen ska ha personal med tillräcklig kompetens för sitt uppdrag

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att erbjuda vårdbiträdesutbildning till dem som inte har formell kompetens

UPPFÖLJNING

Vi kontrollerar att de som inte har vårdbiträdesutbildning har fått erbjudande om att delta i stadens utbildning samt hur många som antagits

Vi åtar oss att ge introduktion till nyanställda enligt ett fastställt program på varje enhet

Vi kontrollerar att det finns dokumenterat för varje nyanställd att de fått introduktion enligt ett fastställt formulär

Vi åtar oss att ge kompetenshöjande insatser utifrån verksamhetens behov och resurser och den enskilda medarbetarens behov

Varje enhetschef kontrollerar att önskemål om kompetenshöjande åtgärder dokumenterats samt vilka som erhållit åtgärder

För att öka kompetensen inom äldreomsorgen fortsätter stadsdelen att nyttja stadens utbildningar för kompetenshöjande åtgärder. Den personal som inte har formell kompetens erbjuds, i mån av plats, även fortsättningsvis successivt vårdbiträdesutbildning.

Alla nyanställda får introduktion utifrån tidigare erfarenheter och stadsdelens program för nyanställda. Kompetensutveckling för den enskilde medarbetaren planeras utifrån den individuella utvecklingsplanen som upprättats vid det årliga utvecklingssamtalet.

Under 2005 fördjupas arbetet med en gemensam värdegrund, för att utveckla ett respektfullt bemötande inom hela äldreomsorgen. En gemensam värdegrund innebär att

personalen har ett gemensamt synsätt när det gäller den enskildes rätt till trygghet, integritet och inflytande.

Förbättringar för funktionshindrade

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Staden skall ha en bra omsorg, vård och service för funktionshindrade som bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilde individen oavsett var i staden man bor

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Garantera en bra omsorg, vård och service för alla personer med funktionshinder, oavsett var i staden de bor

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Personer med funktionshinder ska beviljas insatser som gör det möjligt att leva ett så jämlikt liv som möjligt
- Personer med funktionshinder ska, utifrån en likvärdig behovsbedömning, garanteras insatser av god kvalitet
- Den enskilde ska ha inflytande över sitt liv och sin vardag och insatserna ska utföras i samråd med henne/honom
- Verksamheterna för funktionshindrade ska ha personal med tillräcklig kompetens för sitt uppdrag

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Beställare

Vi åtar oss att varje person med funktionshinder får sina behov och önskemål om insatser bedömda utifrån stadens riktlinjer och prejudicerande domar

Vi åtar oss att varje enskild individ får sina behov och önskemål beaktade när vi beviljar insatser

Utförare

Vi åtar oss att bemöta den enskilde med respekt och ett professionellt förhållningssätt

Vi åtar oss att varje enskild i gruppboende, boendestödet och i daglig verksamhet har en stödperson

Vi åtar oss att varje enskild i gruppboende har en bra utformad vardag efter ett individuellt schema som upprättas och dokumenteras tillsammans med henne/honom

UPPFÖLJNING

Beställare

Uppföljning görs på arbetsplatsträffar en gång per månad samt på planeringsdagar då enheten går igenom aktuella rutiner och arbetsmetoder. Uppföljning sker i arbetsgruppen och genom dokumentation av insatser i Paraplyet. En enkät om tillgänglighet och utförande skickas till brukarna och i förekommande fall till närstående. Vi tittar också på antalet överklaganden och utfallet av dessa.

Utförare

Uppföljning görs på personalkonferenser och planeringsdagar där vi kontrollerar ansvarsområden och stödpersonskap. Servicekontrakt, min konferens, rutiner och andra arbetssätt följs upp och revideras minst en gång under året. Detta sker i möjligaste mån tillsammans med den enskilde, närstående och/eller god man

Handikapplan – redovisas i särskild bilaga

För 2005 kommer Farstas handikapplan att utgöra en bilaga till verksamhetsplanen. De konkreta åtgärder som tas upp i planen ska genomföras under verksamhetsåret. Under 2005 ska alla enheter utforma sina åtaganden som en förberedelse för arbetet enligt den nya integrerade modell som föreslås i stadens handikappolitiska program ”Stockholm – en stad för alla”.

Om- och utbyggnad av boende

I Sköndals centrum bygger HSB ca 200 nya bostäder. Utbyggnaden sker i etapper. Etapp 1 är inflyttningsklar i december 2004 och projekteringen av etapp 2 har påbörjats, med planerad inflyttning december 2005. I etapp 1 flyttar nuvarande Hökarängens gruppbostad till de nya, mer ändamålsenliga, lokalerna. Etapp 2 planeras som sex egna lägenheter med en gemensam lokal. Boendet beräknas klart i december 2005

I den tidigare lokalen för Hökarängens gruppbostad startar i januari 2005 en ny verksamhet för fem boende med en annan behovsinriktning. Lokalen måste renoveras och verksamhetsanpassas liksom lokalen i Farsta Strand för sex boende som också startar i januari 2005 och som tidigare inrymt annan verksamhet (Ängsö ålderdomshem).

Under året kommer även ombyggnationen av Strandlidens två gruppbostäder, Strandvillan och Ekliden, att genomföras. Bostäderna är inte fullvärdiga utan måste byggas om. Projektering pågår och ombyggnationen beräknas klar i december 2005. Ombyggnationen ger därtill en utökning av platser, från åtta till 10.

Förvaltningen ansöker, för ny- och ombyggnationen, om medel för beställarstöd, projektering, stimulansbidrag och startkostnader med totalt 4,9 mnkr (se närmare under Ta ansvar för ekonomin).

De mest utsatta

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Staden skall ha en bra omsorg, vård och service för de mest utsatta som bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilde individen oavsett var i staden man bor

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Människor som behöver socialtjänstens insatser ska bemötas med respekt
- Alla insatser ska så långt det är möjligt planeras i samråd med den enskilde
- Alla insatser ska utgå från en helhetssyn på individen/familjen och genomföras i samverkan med övriga berörda
- Inom socialtjänsten ska finnas olika former av uppsökande/förebyggande arbete

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att bemöta varje person/familj med respekt för dennes självbestämmande och integritet

Vi åtar oss att utreda med delaktighet för den enskilde och i samverkan med berörda myndigheter och resurspersoner

UPPFÖLJNING

Synpunkter/klagomål, enkäter i vissa verksamheter

Dokumentation i enskilda ärenden och från metoddiskussioner på APT-möten och planeringsdagar

Vi åtar oss att låta deltagarna vara med och utforma innehållet i våra öppna/förebyggande verksamheter

Intervjuer o enkäter, redovisningar från möten i verksamheterna

Vi åtar oss att erbjuda öppna verksamheter för samvaro och sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder

Statistik från verksamheterna

Vi åtar oss att erbjuda gruppverksamhet eller annat stöd till barn med missbrukande eller psykiskt sjuka föräldrar

Statistik och särskilda utvärderingar av vissa gruppverksamheter

Uppsökande och förebyggande arbete

Hemlösa

Samarbetet med Farsta församling utvecklas. En målgrupp som ses som gemensam är personer med missbruk, delvis hemlösa, som inte bedöms vara motiverade till förändring, men som ändå uttryckt ett behov av kontakt för att på så sätt få hjälp med att kontrollera sitt missbruk. Kyrkans diakoner deltar numera regelbundet i förvaltningens Frukostklubb. Denna planeras under året att flytta till Farsta församlings lokaler. En socialsekreterare från öppenvården kommer att delta. Med de ökade gemensamma resurserna kommer verksamheten att kunna erbjuda mer. Frukostklubben i denna nya tappning ger t ex ökade möjligheter till motiverande samtal.

Psykiskt funktionshinder

En stor del av de insatser som görs inom socialpsykiatri har ett klart förebyggande syfte. Verksamheterna EMMA och Farsta-Cirkeln erbjuder fasta punkter och ett innehåll i vardagen till personer som till stora delar saknar egna sociala nätverk. För att utveckla och utöka verksamheterna kommer nya lokaler att sökas. Inom Farsta-Cirkeln kommer en arbetsverksamhet inom restaurangen på Edö äldreboende att startas.

Socialpsykiatriens rörliga team arbetar bl.a. för att förhindra hemlöshet. Genom att finnas till hands vid en akut försämring av en persons psykiska tillstånd kan man, t.ex. med hjälp av boendestödet, dämpa störningar och förhindra vräkning.

Alla enheter kommer att utveckla arbetet med dokumentation, handlingsplaner, en gemensam värdegrund och ett gemensamt förhållningssätt. Viktigt är att fortsätta det goda samarbetet med psykiatri.

För stödet till de personer som bor i tränings-, kollektiv- eller egen lägenhet svarar förvaltningens boendestödsenhet. Boendestödet slås samman med boendestödet inom handikappomsorgen fr.o.m. årsskiftet 2004/2005.

Boendestödet arbetar utifrån biståndsbeslut och med grundinställningen att respektera den enskildes behov och inte kränka hans/hennes integritet. Enheten arbetar för att motverka ensamhet och isolering, bejaka och uppmuntra dolda resurser genom att stödja den boende att göra saker han/hon är bra på.

Rörliga team

I Central Medelsreserv har reserverats 10 mnkr för rörliga team. Teamen skall arbeta med uppsökande verksamhet, bl.a. genom att hitta nya samarbetsformer med landsting-

et, och utveckla nya arbetsmetoder. Farsta har sedan 2001 ett fungerande team. Två personer har ingått i teamet under 2004.

Farsta har en hög andel personer med psykiska funktionshinder och även många hemlösa enligt stadens definition, flest hemlösa efter Enheten för hemlösa. Teamet har nära samarbete med hyresvärdarna i området för att bli förebyggande och förhindra vräkningar. Teamet kontaktas även av kronofogdemyndigheten vid vräkningssituationer. Målet är dock att förhindra vräkning och föregripa hyresvärdens varningsbrev.

Teamet har, tillsammans med psykiatrin, under hösten 2004 påbörjat inventeringen av psykiskt funktionshindrades behov av vård och stöd. Teamet gör även akuta hembesök, ger stöd till övrig personal och anhöriga samt gör ett motivationsarbete för att få personer att uppsöka och knyta an till stadsdelens träfflokaler.

För att vidareutveckla den uppsökande verksamheten för att bli förhindra vräkningar, ansöks för 2005 om medel för ytterligare en medlem i teamet. Den uppsökande verksamheten ska främst inriktas mot personer som idag är okända av/inte har kontakt med socialpsykiatrin.

Förvaltningen ansöker på särskild blankett om medel, 1 mkr, för fortsatt drift av det nuvarande rörliga teamet och 0,4 mnkr för utvidgning med en person.

Anhörigstöd för psykiskt funktionshindrade

Barn till psykiskt funktionshindrade erbjuds stöd i form av kontaktfamilj eller kontaktperson beroende på ålder.

Emma-verksamheten har kontinuerligt träffar för anhöriga till psykiskt funktionshindrade. Även socialpsykiatrins rörliga team arbetar med att stödja anhöriga.

Utveckling av anhörigstödet kommer att fortsätta under 2005. Socialpsykiatriska enheten inbjuder IFS, RSMH samt chefen för den öppna psykiatrin till träffar, för information och möjlighet till frågor. Träffarna planeras att även fungera som mötesplats anhöriga emellan för ett ömsesidigt utbyte av råd och stöd.

Samverkan i missbruksvård och rehabilitering

Enheterna för vuxna och socialpsykiatri planerar att starta en *beroendemottagning* tillsammans med Skarpnäcks och Enskede-Årstas stadsdelsförvaltningar och landstinget. Mottagningen föreslås ligga vid Gullmarsplan och starta under hösten 2005. Denna samverkan förväntas ge ringar på vattnet när det gäller utvecklingen av andra gemensamma verksamheter.

Boende och dagverksamheter för hemlösa

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Öka utbudet av alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa
- Öka utbudet av särskilda boendeformer för psykiskt funktionshindrade

Missbrukare

I centrala medelsreserven har reserverats 20 mnkr för boende och dagverksamhet för hemlösa. Farsta är en stadsdel som berörs av "bosättningar" av hemlösa från övriga sta-

den. För att få en mer sammanhållen och permanent hantering av boendefrågan för målgruppen ansöks om medel för två personer att aktivt arbeta uppsökande och finna permanenta lösningar på boendefrågan. Arbetet kommer att bedrivas och utvecklas i nära samarbete med stadsdelens Rörliga Team för att täcka hela målgruppens behov.

Förvaltningen ansöker på särskild blankett om medel, 1,2 mnkr, för uppbyggnad av särskilda boendeinsatser för hemlösa.

Därutöver erbjuds hemlösa som vänder sig till enheten för vuxna liksom tidigare tak över huvudet. Enheten erbjuder härbärgesboende, inackorderingshem, boendeenhet, försöks- och träningslägenheter.

Utifrån samarbetet kring den nya beroendemottagningen, med ett breddat underlag och större volymer för de olika delmålgrupperna, ges bättre förutsättningar att utreda tänkbara boendeformer. Diskussionerna bör även föras tillsammans med socialtjänstförvaltningen.

Psykiskt funktionshindrade

Farsta har ett stort behov av såväl försöks-, tränings- och utslussningslägenheter som boenden med dygnetruntomsorg. Inom stadsdelen pågår en relativt omfattande nybyggnation och förvaltningen deltar i samtliga projekt för att utnyttja möjligheterna till nya boenden för psykiskt funktionshindrade. De flesta objekten beräknas dock inflyttningsklara 2006 eller senare. I samarbete med Stiftelsen Stora Sköndal planeras fem utslussningslägenheter att starta vid årsskiftet 2005/2006.

Personalpolitik

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Personalförsörjningen skall säkras och goda möjligheter till kompetensutveckling erbjudas medarbetarna

Kompetensförsörjning, rekrytering

Rekrytering

Förskollärare är den yrkesgrupp som är svårast att rekrytera. Förvaltningen har ett nära samarbete med Lärarhögskolan och Länsarbetsnämnden för att komma tillrätta med bristen på förskollärare.

När vakanser uppstår inom förskolan anställs i första hand utbildade förskollärare. För att möta den hårda konkurrens som finns om utbildade förskollärare, informerar sig förskolorna om när lärarhögskolan utexaminerar nya lärare och sätter upp affischer som gör reklam för förskolorna i Farsta.

Stockholms stad gör tillsammans med Länsarbetsnämnden en satsning för att utbilda 25 arbetssökande för arbete inom förskolan. Utbildningen ger 60 poäng, genomförs inom ramen för lärarutbildningen och är påbyggnadsbar. Farsta har i den första omgången tagit emot två av de studerande för verksamhetsanknuten praktik vilken fortsätter under 2005.

I den nya lärarutbildningen ingår verksamhetsförlagd utbildning, VFU, där lärarstuderande på olika förskolor och skolor får inblick i och kunskap om vad lärararbetet inne-

bär. Inom stadsdelen kommer under 2005 alla skolenheter att ta emot studerande i sina verksamheter, från förskola till år 9 i grundskolan. 120 studenter beräknas delta i den verksamhetsförlagda utbildningen. Att ha en väl fungerande praktikorganisation ökar möjligheten att rekrytera de studerande till våra skolor, när de är färdigutbildade.

Genom att erbjuda studenter från Sköndalsinstitutet, Ersta Sköndal högskola praktikplatser inom stadsdelens äldre- och individ och familjeomsorg ökar möjligheten att dessa studenter söker arbete i stadsdelen efter avslutade studier.

Inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade tar man årligen emot elever från gymnasier och högskolor. Detta gör verksamheterna kända på skolorna och underlättar att få utbildade medarbetare vid nyrekryteringar.

Kompetensförsörjning

Åtgärder som berör flera verksamhetsområden

Stadsdelsförvaltningens kompetenshöjande åtgärder sker i de flesta fall i samarbete med kompetensfonden eller via medel från fonden.

Genom kompetensfonden har IoF och utförarverksamheterna inom äldreomsorgen tillsammans med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Sköndalsinstitutet/Ersta Sköndal högskola erhållit medel för att utveckla en modell för *Kunskapsbaserad socialtjänst*. Utvecklingen kommer att ske genom forskningscirklar, praktikanter och deltagande i forskningsseminarier m.m.

Ett utbildningsprojekt finansierat genom Växtkraft Mål 3

Ett samlingsprojekt för verksamhets- och kompetensutveckling har startat med individ- och familjeomsorgen samt socialpsykiatriens beställar- och utförarenheter som deltagande parter.

Individ- och familjeomsorgen har genomfört en verksamhets- och kompetensanalys som utmynnat i åtta av ESF-rådet godkända handlingsplaner där behov och förslag på verksamhets- och kompetensutveckling presenterats. Denna analys ligger till grund för de utbildningsinsatser som nu prioriterats i den gemensamma ansökan om verksamhets- och kompetensutveckling hos det Svenska ESF-rådet. Ansökan är beviljad och projektet pågår under tiden 2004-09-01 – 2005-08-31.

Ett tvärgruppsprojekt finansierat av Kompetensfonden

Samtidigt med ovanstående projekt har förberetts ett projekt som syftar till kompetens- och organisationsutveckling genom *tvärgruppsprocesser*. Parter i detta projekt är Farsta individ- och familjeomsorg, biståndsenheten för omsorg om funktionshindrade samt bistånds- och utförarenheterna inom socialpsykiatrien.

Den verksamhets- och kompetensanalys som genomförts ligger också som grund för det påbörjade tvärgruppsarbetet. Syftet med projektet är att utveckla en modell för att skapa bättre internt och externt samarbete med den enskilde klienten i fokus. Modellen skall även bidra till att skapa en bred delaktighet av olika kompetenser för att utveckla metoder och arbetssätt. Medel har beviljats av kompetensfonden. Projektet pågår t o m jan 2006.

Förskola, skola, fritid

Med stöd av Kompetensfonden har under 2004 ett omfattande treårsprojekt startat. Projektets syfte är i korthet att Farsta stadsdelsförvaltning, i samarbete med Lärarhögskolan

i Stockholm och Farsta gymnasium, ska utveckla en modell för hur de lärarstuderandes verksamhetsförlagda utbildning, praktiken, på ett bättre sätt än idag ska kunna kopplas till den pedagogiska forskning som pågår på Lärarhögskolan. Projektet ska också kunna visa på nya karriärvägar för framstående lärare, där de efter en magisterutbildning i Lärarhögskolans regi, ska kunna undervisa deltid på sin skola och deltid inom lärarutbildningen. Samtliga lärare kommer att erhålla kompetensutveckling från Lärarhögskolan, för att våra skolor och förskolor på ett bra sätt ska kunna utgöra centrum för skolutveckling. Tanken är att den modell som ska ta form i Farsta, sen ska bilda mönster för Lärarhögskolans verksamhetsförlagda utbildning och den praktiktäta forskningen i staden.

Bristyrkesutbildning av utbildade och i staden anställda barnskötare till förskollärare påbörjades höstterminen 1998. Utbildningen som hittills har delfinansierats med centralt avsatta medel är förlagd till Lärarhögskolan i Stockholm. Farsta har haft tolv anställda som påbörjat utbildningen hittills. Inför 2005 kommer staden inom ramen för Kompetensfonden att erbjuda ytterligare platser för motsvarande utbildning. Ett problem är att många som är intresserade av fortbildning inte har behörighet till högskola.

Genom kompetensfonden kommer barnskötare som saknar formell utbildning att få möjlighet till detta genom utbildning/validering, d.v.s. delar av deras tidigare erfarenheter kan komma att tillgodoräknas i utbildningen. Utbildningen kommer därför att anpassas till individuella behov och kommer att genomföras i samverkan med bl.a. Farsta gymnasium.

Hur ökar vi barns glädje och lust att lära? Med syfte att öka kännedomen och kunskapen att använda kultur och estetik i lärandet som ett medel för skolutveckling, deltar ett 20-tal lärare från tre Farstaskolor (Gubbängen, Skönstaholm och Kvickenstorp) i det två-åriga projektet ”Kultur och reflektion i lärandet” med medel från Kompetensfonden.

Förskolan kommer att fortsätta satsa på språkutvecklingen. Fler anställda ges möjlighet att lära sig göra språkanalyser och förbättra dokumentationen kring barnets utveckling. Många lärare på de lägre stadierna saknar utbildning i NO och matematik. Genom att delta i projektet NTA (naturvetenskap och teknik för alla) i samarbete med Kungliga vetenskapsakademien och Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien kan dessa lärare få möjlighet att komplettera sin utbildning.

Efter satsningen på NO och teknik avser förvaltningen att gå vidare till att förbättra matematikundervisningen. Kompetensutbildningen inom NO och teknik, ämnen som präglas av elevaktiva arbetssätt, ger goda förutsättningar för undervisning i matematik där samma arbetssätt krävs.

Under 2004 genomfördes en inventering av utbildningsläget inom Farsta fritid. Här framkom att många av fritidsledarna saknade grundutbildning. Hösten 2004 startade en ettårig kompetensutvecklingskurs vid Skarpnäcks folkhögskola, skraddarsydd för drygt tjugo fritidsledare från Farsta, kring ämnen som t ex ledarskap i öppen verksamhet, pedagogik, psykologi och genusfrågor. Speciellt fokus sätts också på fritidsklubb, d v s med 10 – 12-årsålderns speciella förtecken. Till kursen hör också arbetsplatsbaserade uppgifter som ger möjlighet för ett konkret utvecklingsarbete.

Farsta fritid deltar även i Kunskapscentrum för fritidsledarskap, en sammanslutning av flera kommuner och några stadsdelar i Stockholm. Kunskapscentrum har till syfte att utveckla metoder och arbetssätt för fritidsledare.

Omsorg om äldre och funktionshindrade

Inom äldreomsorgen kommer vårdbiträden utan formell kompetens att fortsätta erbjudas vårdbiträdesutbildning som anordnas inom kompetensfonden. Personalen på Edö äldreboende, där relativt många saknar formell kompetens, kommer att prioriteras. Utifrån enheternas behov och vårdbiträdenas önskemål kommer undersköterskeutbildning inom kompetensfonden att erbjudas.

Alla enheter inom omsorgen om funktionshindrade deltar i stadens EU-projekt Lys, kompa, funka. Kompetensen utvecklas genom att medarbetarna deltar i olika seminarier, föreläsningar och kurser samt genom diskussioner i de olika arbetsgrupperna där man lär sig av varandra.

Kompetensutvecklingsplaner

Alla chefer ska i samband med det årliga medarbetarsamtalet upprätta individuella kompetensplaner. Samtliga verksamheter har ambitionen att upprätta sådana planer under 2005.

Personalöverskott

Stadsdelen har en decentraliserad organisation vilket innebär att varje enskild chef rekryterar sin personal. För att de övertaliga i stadsdelen och i staden i övrigt ska erbjudas de lediga arbeten som uppstår i verksamheterna har förvaltningen beslutat att alla lediga arbeten ska rapporteras in till personalsektionen som har att samordna behov med tillgång på redan anställd personal.

Under 2005 övergår verksamheterna vid EDÖ äldreboende och Strandlidens gruppboende till stadsdelsförvaltningens regi samt att Ängsö ålderdomshem omdisponeras till gruppboende för funktionshindrade. Förvaltningen räknar inte med någon nämnvärd övertalighet och att den som eventuellt uppstår ska gå att lösa inom stadsdelen.

Arbetsmiljöarbete

Alla arbetsplatser ska senast den 31 maj ha genomfört en fysisk och psykosocial skyddsround. Därefter ska en handlingsplan upprättas. Föreskrifter om hur en riskbedömning vid verksamhets-/organisationsförändringar ska utformas och genomföras har utarbetats av personalsektionen och finns på samtliga arbetsplatser. Riskbedömningen ska alltid biläggas kallelse till överläggning om den planerade förändringen. Personalsektionen inbjuder nya chefer och skyddsombud till en tredagarsutbildning i arbetsmiljö två gånger per år.

Under 2004 har Arbetsmiljöverket genomfört inspektioner på två grundskolor i stadsdelen. De synpunkter och förbättringsområden som presenterades, har diskuterats med samtliga rektorer och därmed bidragit till en förbättring av det systematiska arbetsmiljöarbetet på våra skolor.

Arbetsmiljöverket framhöll vid sin inspektion av skolorna i Farsta att förvaltningen måste vidta åtgärder för att förbättra rektorernas arbetssituation. Den präglas av stor komplexitet och en mängd mål och krav. Rektorsuppdraget uppfattas stundtals som övermäktigt.

För att förbättra rektorernas arbetssituation, har förvaltningen för avsikt att under 2005 erbjuda rektorerna konsultstöd. Syftet med stödet är att tydliggöra de arbetsområden rektor idag utför, förenkla eller ta bort de delar som försvårar arbetet med huvuduppgifterna och utveckla styrningen och skapa goda förutsättningar för den enskilda rektorns ledarskap.

Hälsa och sjukfrånvaro

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Frisknärvaron ska öka och sjukfrånvaron minska
- Anställda ska känna sig stolta över att arbeta i Farsta

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att skapa arbetsförhållanden som främjar de anställdas hälsa och trivsel

Vi åtar oss att ge sjukskrivna stöd att kunna återkomma i arbete

Vi åtar oss att personalen bereds möjlighet till planeringstid

UPPFÖLJNING

I uppföljning av arbetsmiljöplaner och i psykosociala arbetsmiljöenkäter

Sjukfrånvarostatistik

Genom medarbetarsamtal, ILS och verksamhetsberättelsen

Under 2005 kommer ett försök i samarbete med personalkonsulent, försäkringskassa och företagshälsovården att inledas inom äldreomsorgen. Alla med en längre sjukskrivningsperiod kommer att erbjudas att på minst 25% vara närvarande på arbetsplatsen och efter förmåga delta i det dagliga arbetet. Detta är en metod för att göra arbetsgivaren mer aktiv i rehabiliteringsarbetet och på så sätt underlätta för en återgång till arbetet. Dessutom kan en mer aktiv arbetsgivare, enligt förslaget om ändring av arbetsgivarintredet, undantas från den skyldighet att ersätta en del av sjukersättning som ligger i det nya förslaget. Försöket får utvärderas i slutet av året. Om utfallet blir positivt bör försöket utvecklas även i andra verksamheter i förvaltningen.

Medarbetarnas delaktighet

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Alla medarbetare ska känna sig delaktiga i verksamhetens utformning

Arbetet med delaktighet sker främst genom det samverkansavtal som Farsta stadsdelsförvaltning tecknat med de kollektivavtalsbundna fackliga organisationerna. Samverkansavtalet utvärderas årligen i en partsammansatt grupp. Övriga möjligheter till delaktighet sker vid de återkommande planeringsdagar som alla verksamheter har med sin personal.

Under 2005 kommer stadens och förvaltningens intranät att byggas ut. Detta beräknas ge fler anställda tillgång till aktuell information, policy- och styrdokument o.s.v.

Individ och familjeomsorg

Inom individ- och familjeomsorgen pågår en utveckling av en modell med systematiska tvärgrupper med deltagande av medarbetare för en ökad delaktighet i verksamhetsutveckling, arbetet bedrivs i projektform och finansieras av Kompetensfonden.

Förskola, skola, fritid

Inom projektet Farstaskolan byggs nya nätverk upp för personalen inom förskolan kring tre teman: innemiljö, språk och kommunikation samt natur och teknik. Varje tema leds av en forskare från Lärarhögskolan.

Inom Farsta fritid möts personal från hela stadsdelen på s k kategorimöten, en sorts nätverksmöten för parklek och fritidsgård, ett par gånger per termin för att diskutera och planera verksamhetsspecifika frågor.

Äldreomsorg

Alla enheter har planeringsdagar där hela gruppen träffas för att diskutera, forma verksamheten och utvärdera den. Man diskuterar samarbetsformer och ventilerar nya tankar och idéer. Vid framtagande av lokala rutiner och riktlinjer bildas arbetsgrupper med representanter från berörda verksamheter, såväl beställare som utförare. I alla utförarverksamheter har kontaktpersoner ansvar för att planera insatserna kring den enskilde äldre.

Omsorg om funktionshindrade

Ökat ansvar ger delaktighet för medarbetarna. Inom handikappstödet, gruppboenden och dagliga verksamheter har varje medarbetare ansvar genom att som stödperson planera insatserna omkring en särskild brukare.

Biståndshandläggarna och alla utförarenheter har infört årsarbetstid och schablonersättning för obekväm arbetstid.

Jämställdhet och mångfald

För att stadsdelsförvaltningen ska vara uppmärksam på och motverka diskriminering i sina verksamheter har personalsektionen särskilt utbildat en PA-konsult som arbetar konsultativt mot verksamheterna i dessa frågor.

För att få instrument för en jämställd lönesättning kommer samtliga chefer att kallas till utbildning i ett löneutvärderingssystem i början av verksamhetsåret. Detta ska leda till en lönekartläggning av alla anställningar i förvaltningen för att en jämförelse mellan kvinnors och mäns löner samt mellan likvärdiga arbeten ska kunna genomföras. Se vidare i bilagorna Mångfalds- och Jämställdhetsplaner.

Förkortad arbetstid inom äldreomsorgen

Inom de flesta enheter är medarbetarna delaktiga i planeringen av arbetstider. Flera enheter är också intresserade av att delta i projekt med flexibel arbetstid. Förvaltningen återkommer i frågan när förutsättningarna blivit klargjorda.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas
- Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks

Bostadsbyggande och service

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att systematiskt ta tillvara och förmedla synpunkter och iakttagelser som kan leda till byggande av bostäder

UPPFÖLJNING

Dokumentation från samverkans- och företagsmöten, synpunkter som lämnas i andra fora

Då det gäller tillkomsten av nya bostadsprojekt bidrar stadsdelsförvaltningen genom att, vid överläggningar med främst gatu- och fastighetskontoret, ge förslag på markområden som är tänkbara för exploatering.

I samband med programsamråd och remissyttranden över detaljplaner för nya bostäder framför förvaltningen, där så bedöms lämpligt/angeläget, krav på särskilda boendeformer och förskoleplatser. Eventuella konsekvenser för skolornas planering undersöks.

Exempel på andra aspekter som kan beröras är frågor om tillgänglighet, barns skolvägar och annan trafiksäkerhet, parkeringsmöjligheter, etc. Synpunkter från de lokala handikapp- och pensionärsråden redovisas i förvaltningens yttranden.

Både beträffande befintliga bostadsområden och planerade nya bostäder framför förvaltningen regelbundet förslag till SL rörande kollektivtrafiken.

Näringsliv och arbetsmarknad

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Förbättra levnadsvillkor och motverka utanförskap genom insatser som bidrar till en ökad sysselsättningsgrad
- Främja tillväxten genom utbildning av arbetskraft inom vissa bristyrken

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Kontakterna med det lokala näringslivet ska utvecklas i syfte att öka sysselsättningsgraden
- Antalet långtidsarbetslösa med försörjningsstöd ska minska
- Ekonomiskt bistånd ska i första hand utgöra ett stöd på vägen mot egen försörjning

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att söka upp företagare i stadsdelsområdet och undersöka förutsättningarna för lokal rekrytering

UPPFÖLJNING

Företagar- och boendemöten, USK-statistik och uppföljning av ev. projekt

Vi åtar oss att erbjuda insatser som kan förkorta tiden som arbetslös

Bidrags- och arbetslöshetsstatistik, utvärdering av egen arbetsträningsverksamhet

Vi åtar oss att erbjuda och förmedla olika alternativ till egen försörjning

Bidragsstatistik

Ökad sysselsättningsgrad, minskad arbetslöshet – samverkan och företagskontakter

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Öka sysselsättningsgraden
- Minska arbetslösheten bland ungdomar 18-24 år och lägga särskild kraft på unga långtidsarbetslösa
- Eftersträva lokala samverkansöverenskommelser med arbetsförmedlingen och andra aktörer i syfte att fastställa ömsesidiga åtaganden för att öka sysselsättningsgraden

Personer långt från arbetsmarknaden

I september 2004 startade Arbetsforum, en ny enhet inom individ och familjeomsorgen som ska stödja arbetssökande försörjningsstödstagare. Särskilt prioriterad målgrupp är ungdomar i åldrarna 18-24 år. Arbetsforum erbjuder stöd och kompetenshöjande insatser såsom matchning mot lediga arbeten, praktik, arbetsträning och yrkesinriktade utbildningar. Ett nära samarbete med företag, entreprenörer och arbetsförmedling ska upprättas. Som en utgångspunkt i samarbetet ses företagets nuvarande och framtida rekryteringsbehov. Arbetsforum erbjuder enklare rekryteringsprocess genom ett nära samarbete, tidsbesparing vid rekryteringen, och ger samtidigt företagen en möjlighet att bidra till samhällsnyttan, vilket förväntas uppfattas positivt av allmänheten. Inom Arbetsforum pågår olika projekt:

- *Arbetsforum Sydost* är en arbetssökarverksamhet för vuxna i samarbete med stadsdelarna Vantör, Enskede-Årsta och Skarpnäck. Projektet är ett komplement till arbetsförmedlingen och inriktas på socialtjänstens målgrupper.
- Utbildningsprojektet *Kompetens Syd* har som uppgift att tillhandahålla individuella introduktionsutbildningar till längre yrkesinriktade utbildningar för personer som inte finner lämplig kompetenshöjning inom de befintliga utbildningssystemen.
- Projektet *Resursutbyte* erbjuder integrerad språkträning och arbetspraktik för invandrare i samarbete med stadsdelens skolor. Projektet drivs i samarbete med Skärholmens stadsdelsförvaltning och socialtjänstförvaltningen, med finansiering via kompetensfonden och ESF.

18-24-åringar

Stöd till långtidsarbetslösa ungdomar (även kallat *Ungdomsforum*) är ett projekt inom Stadsdelsförnyelsen som vänder sig till de arbetssökande ungdomar under 25 år som ansöker om försörjningsstöd. Projektet ger bl a strukturerade fyraveckors arbetssökar-kurser. Samarbete med företag ska medföra att praktik med handledning av s k mentorer kan erbjudas. Ett hundratal ungdomar bedöms kunna medverka i projektet.

Målet om färre bidragstagare

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Genomföra halveringsmålet före 2006 års utgång

Inom handläggningen av försörjningsstöd ska under året särskild tonvikt läggas vid att ge tydlig och lättförståelig *information*, att förstärka den enskildes *delaktighet* samt att utveckla och förstärka *samverkan* såväl internt som externt för att öka den sökandes möjligheter att nå egen försörjning.

Arbetslösa ska genom samverkan med projekten *Ungdomsforum* (18-24 år) och *Arbetsforum Sydost* (över 25 år) snabbt komma ut i sysselsättning.

För personer med långvariga sjukskrivningar och försörjningsstödsberoende ska samverkan utvecklas med primärvården, försäkringskassan, af-rehab, en konsultläkare och förvaltningens enhet för arbetssökande, Arbetsforum.

För sfi-studerande kan integreringen i samhället påskyndas genom att sfi-studier kombineras med språkpraktik och arbetspraktik. Långtidsberoende av försörjningsstöd ska uppmärksammas och ett systematiskt förändringsarbete påbörjas med ett mindre antal personer åt gången. Personer med missbruksproblem ska genom ökad delaktighet i sin egen förändring och i samverkan med enheten för vuxna, motiveras till att förändra sin situation.

Ett hållbart trafiksystem

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Öka framkomligheten i en ren och trygg stad

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Farstaområdet ska utgöra en välskött, trygg och säker miljö

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att motverka nedskräpning och klotter

UPPFÖLJNING

Rapport om klottersanering av lokaler

Förbättrad framkomlighet

Gatu- och fastighetskontoret (gfk) har i samarbete med förvaltningen utarbetat en tillgänglighetsplan för Farsta stadsdelsområde. Genomförandet av de åtgärder som framgår av planen har påbörjats under 2004. Förvaltningen avser att i samarbete med gfk fortsätta arbetet under 2005. Åtgärderna i planen gäller i första hand förbättringar för funktionshindrade, men kommer att förbättra framkomligheten för alla gångtrafikanter.

Staden har startat ett projekt för att upprätta en vägdatabas över cykelvägarna. Vägdatabasen knyts till en karta. Detta kommer att leda till att man på ett enkelt sätt kan se hur cykelvägnätet hänger ihop och dess brister. Förvaltningen kommer att delta i arbetet med databasen.

Enligt nuvarande entreprenadavtal gällande vinterväghållning ersätts snöröjning per insatstillfälle. Ersättningsformen har lett till bättre plogning av gatorna i området. Eftersom avtalet löper t.o.m. 2006 gäller detta även under 2005.

Minskad miljöpåverkan

Miljöpåverkan kommer att minska genom bättre uppföljning av att förvaltningens miljöbilar verkligen tankas med de bränslen de är avsedda för och inte slentrianmässigt med bensin.

Genom riktad information till stadsdelsförvaltningens mellanchefer om att antalet miljöbilar i stadens bilflotta ska öka, kompletterat med aktuella faktauppgifter om möjliga miljöbilsmodeller, beräknas andelen miljöbilar kunna öka inom stadsdelsförvaltningen.

Stockholm, en ekologiskt hållbar storstad

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Stadens mark- och vattenområden skall användas så att natur- och rekreationsvärden långsiktigt tryggas genom minimering och rening av utsläpp samt sanering av förorenade områden
- Miljöarbetet skall stärkas på lokal och central nivå genom att miljöprogrammets sex mål är vägledande vid alla beslut i nämnder och bolagsstyrelser

Miljöprogrammet

Stadsdelsförvaltningen avser att under 2005 fokusera på mål 5, Miljöeffektiv avfallshantering. Syftet är att öka andelen insamlat farligt avfall inom förvaltningens egna verksamheter, samt att i ökad grad möjliggöra för och påverka verksamheterna att källsortera sitt avfall. Detta ska ske genom intern information och viss resurstilldelning för inköp av sorteringskärl mm.

Principerna för EU:s fallande skala för avfallshantering (avfallet ska: ^{1/} Minimeras, ^{2/} Återanvändas, ^{3/} Återvinnas, ^{4/} Energiutvinnas eller ^{5/} Deponeras) ska genom informationsåtgärder implementeras och tillämpas även inom stadsdelsförvaltningen, när man planerar för avfallshantering.

Stadsdelarna i söderort har beviljats medel ur miljömiljarden för att driva ett försök med att återvinna uppsopad halkbekämpningssand. I ansökan begärdes 13,5 mnkr för att driva försöket under 3 år men endast 6,5 mnkr beviljades. Platsen där försöket var planerat är idag upplåten till annan verksamhet. Stadsdelsförvaltningarna i söderort håller för närvarande på med att leta en ny plats, vilket förhoppningsvis lyckas under våren 2005.

Övriga mål i Miljöprogrammet ska självklart beaktas, men stadsdelsförvaltningen anser att avfallssidan just nu kräver mest uppmärksamhet. Farsta ska samarbeta med övriga stadsdelsförvaltningar om gemensam upphandling av hämtningstjänster för i verksamheterna utsorterat avfall.

Miljöledningssystemet

Miljöledningssystemet är numera en del av kvalitetssäkringssystemet. I kvalitetssäkringssystemet ska fördjupad uppföljning ske av de miljömål som förvaltningens verksamheter ställer upp, för att väga dem mot målen i Miljöprogrammet och deras möjligheter att uppfyllas.

Agenda 21

Externt Agenda 21-arbete

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Farstas invånare ska få ökad kunskap om fördelarna med källsortering

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att verka för ökad kunskap om källsortering

Vi åtar oss att arbeta för miljöcertifiering av företag i Farstaområdet

UPPFÖLJNING

Resultat av enkätundersökning från USK

Redovisning av hur många och vilka företag som blivit miljöcertifierade

Förvaltningen vill tydligare sammanjämka Agenda 21-arbetet med det arbete som redan äger rum genom stadsdelsförnyelsen, i närdemokratiprocesser och motsvarande. Det är detta arbete som uppfyller intentionerna i de av Agenda 21:s delar som handlar om social och ekonomisk hållbar utveckling.

Förvaltningen vill utöver detta även styra in det utåtriktade Agenda 21-arbetet på avfallsfrågor. I ett ökat samarbete med Renhållningsförvaltningen ska vi bidra till att sprida avfallsrelaterad information till boende i Farsta, samt hjälpa till att hitta fler lämpliga platser för återvinningsstationer. Fastighetsägare ska informeras om möjligheterna att källsortera i fastigheterna. Delar av denna information ska även riktas till skol- och förskolelever.

Stadsdelsförvaltningen avser även att i Agenda 21-arbetet bidra till utvecklingen av lokala bilpooler i Farstaområdet, vilket berör mål 1, Miljöeffektiva transporter, i Miljöprogrammet.

Internt Agenda 21-arbete

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Förvaltningen ska använda naturresurserna på ett skonsamt och effektivt sätt

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att förbättra avfallshanteringen

UPPFÖLJNING

Genom fler uppföljningsbesök hos verksamheterna

Vi åtar oss att minska förbrukningen av elenergi

Kontroll sker av elenergifakturor och jämförelser görs med föregående års förbrukning

Internt ska fler verksamheter inom förvaltningen komma längre med sitt källsorteringsarbete. Detta ska uppmuntras genom personliga besök av miljösamordnaren, för uppföljning av hur avfallssituationen ser ut på plats hos ett större urval av verksamheter, samt genom ökad kommunikation med Renhållningsförvaltningen.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Ökad integration

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Metoder skall utvecklas inom stadens alla verksamheter i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande struktur

Att motverka segregation och främlingsfientlighet

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Våld, främlingsfientlighet och andra kränkningar ska inte sprida sig bland ungdomar

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDE

Farstas verksamheter ska vara fria från våld, rasism och andra kränkningar

UPPFÖLJNING

Uppföljning av arbetet mot främlingsfientlighet och rasism sker genom nätverksmöten, samverkansmöten och möten i lokala BRÅ

Vi åtar oss att ordna och söka nya former för sommarkoloniverksamhet för stadsdelens barn och ungdomar och särskilt uppmärksamma dem som inte har andra möjligheter till stimulerande sommarferier

Vi åtar oss att erbjuda alla i stadsdelen boende 9-16 åringar som vill åka, en plats på kollo

Verksamheten följs upp varje år genom ett tjänsteutlåtande med rapportering direkt till nämnden. Uppföljning sker också av eventuella brukarsynpunkter

Segregationen mellan invandrare och svenskar och mellan invandrare med olika etniska bakgrunder har ökat de senaste åren. För att stävja detta måste skola, fritid, fältverksamhet och föräldrar samverka för att fånga upp de barn och ungdomar som befinner sig i riskzonen att dras in i främlingsfientliga rörelser. Att motverka mobbing och utanförskap är ett grundläggande förhållningssätt i detta arbete. Genom att ordna gemensamma aktiviteter, t.ex. kulturarrangemang, för människor med olika ursprung lär de känna varandra vilket skapar förutsättningar för att toleransen ökar och rasism och främlingsfientlighet minskar.

Fritidsverksamheten i Hökarängen tar sedan ett par år emot volontärer. Det betyder att man är en sändande och mottagande organisation inom EU-programmet Ungdom och tar emot volontärer från Europa. De arbetar som språkstödare i Hökarängsskolan och kvällstid som fritidsledare på fritidsgården Morgongården och kvartersgården Fagerlid. Andra viktiga arbetsuppgifter för volontärerna är att arbeta i det förebyggande arbetet mot alkohol och droger samt att motverka främlingsfientlighet och rasism.

Arbete mot främlingsfientlighet och rasism

Det projekt som initierats av det lokala BRÅ kring främlingsfientlighet i ungdomsgång avslutades under 2004 men sprids genom att ungdomar och ledare engageras som föreläsare vid konferenser och workshops. Den modell som använts i Farsta, där såväl ungdomar som deras föräldrar varit involverade, kommer att användas i det fortsatta arbetet kring dessa frågor.

Ungdomsprojekt

Ett ungdomsprojekt ”Hur går för våra ungdomar” ingår i stadsdelsförnyelsen och syftar bl a till att utveckla insatser för unga som riskerar arbetslöshet, kriminalitet och socialt utanförskap. Projektet vänder sig till ungdomar bl a i de områden där många har utländsk bakgrund. Högstadieläver, t.ex. de med hög frånvaro, som riskerar icke godkända avgångsbetyg och elever som avbryter gymnasieskolans IV program ska uppmärksammas. Ungdomarna skall få stöd i att fullfölja studier eller erbjudas en personlig väg till meningsfull sysselsättning och integration i närsamhället.

Projektet Resursutbyte

Projektet Resursutbyte erbjuder arbetsplatsförlagd introduktion med anställningsliknande arbetsuppgifter. Projektet syftar till att förkorta tiden från uppehållstillstånd till arbete. Projektet vänder sig till relativt nyanlända personer som bedöms behöva upp till ett års introduktion för att bli självförsörjande genom arbete eller utbildning. Skolan som arbetsplats har valts utifrån att det är en central institution i samhället och en stor arbetsgivare. Deltagarna ska vara intresserade av att arbeta inom skolans verksamhetsområden.

Röster i Farsta – Sångfestival 2005

Festivalen, som är planerad till sista veckan i april, har till syfte att använda kultur som ett medel för integration genom att skapa attraktiva möjligheter för möten mellan medborgarna. Här deltar förvaltningens verksamheter tillsammans med föreningar och kulturliv i arbetet som bjuder såväl på konserter som möjligheter till eget aktivt utövande i en mångfald olika musikaliska stilar.

Sommarkollo

Kolloverksamheten för barn och ungdomar i stadsdelen bedrivs i huvudsak på entreprenad. Målsättningen är att alla som önskar skall få plats. Förvaltningen avser att fortsätta arbetet med att utveckla en kompletterande sommarverksamhet för tonåringar samt åldersgruppen 10-12 år.

Med uppsökande arbete, speciellt riktat till de barn och ungdomar som inte har möjlighet till egna sommaraktiviteter, avser vi att skapa läger- och dagverksamhet, gärna i samarbete med andra förvaltningar och institutioner.

Egen försörjning för flyktingar

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Öka andelen nyanlända flyktingar som har eget arbete efter introduktionsperioden
- Utforma flyktingintroduktionen som en för individen samlad helhet genom ett nära samarbete mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden avseende SFI, yrkesinriktad utbildning, praktik o.d.

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Farsta ska erbjuda en flyktingintroduktion som ger förutsättningar för individen att kunna arbeta och delta aktivt i samhällslivet

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att i samverkan med stadsdelarna Vantör, Skarpnäck och Enskede-Årsta utveckla en gemensam verksamhet för flyktingmottagning och introduktion

UPPFÖLJNING

Beskrivs i verksamhetsberättelsen

Vi åtar oss att utforma en introduktion som underlättar för vuxna att finna egen försörjning

Genom statistik från FLYKT och paraplysystemet där behovet av försörjningsstöd kan följas

Vi åtar oss att utforma en introduktion där vi uppmärksammar behovet av insatser hos barn, ungdomar och äldre

Genomgång vid årets slut av de introduktionsplaner som ska göras för samtliga personer, där ska framgå om behoven har beaktats

Stadsdelsförvaltningarna i Vantör, Skarpnäck, Enskede-Årsta och Farsta har valt att organisera en gemensam flyktingmottagning och introduktion för nyanlända fr.o.m. 2005. Antalet hushåll inom Farstas område uppgår i november 2004 till 19.

Målet är att ge förutsättningar för individen att kunna arbeta och delta aktivt i samhällslivet. Förutom att underlätta för vuxna att finna egen försörjning ska barns, ungdomars och äldres behov av insatser uppmärksammas. Verksamheten ska bedrivas i nära anslutning till det gemensamma arbetsmarknadsprojektet Arbetsforum Sydost, vilket förväntas öka möjligheterna till kontakt med arbetsmarknaden.

Nätverksskapande aktiviteter ska utvecklas. Samarbete med hälso- och sjukvården, föreningslivet och stadsdelarnas olika verksamheter ska öka flyktingarnas möjligheter till delaktighet i samhällslivet även för dem som står långt från arbetslivet samt för äldre och för barn och ungdomar.

Medborgarnas delaktighet

Insyn, deltagande och demokrati

STADENS PRIORITERADE INRIKTNINGAR

- Ökad möjlighet till reell påverkan skall skapas genom fördjupad lokal demokrati, delaktighet och inflytande

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- God information om stadsdelens verksamheter och politiska styrning ska ge anställda och invånare ökad möjlighet till inflytande
- Skapa förutsättningar för en ökad dialog mellan medborgare, brukare och politiker

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att ge god service och information till allmänhet och medarbetare

Vi åtar oss att utveckla mötesformer och mötesplatser

UPPFÖLJNING

Via klagomål och synpunkter och genomförda informationsinsatser

Antal möten politiker, allmänhet och brukare, användningsfrekvens av publika datorer

En förutsättning för att få allmänheten intresserad av att delta och få insyn i de demokratiska processerna är att information finns tillgänglig i god tid innan beslut fattas. Det måste också finnas kanaler/forum för insyn och inflytande som är kända för allmänheten och olika typer av mötesformer som kan locka till engagemang.

Forum/kanaler för inflytande, mötesformer

Vid stadsdelsnämndens öppna del av sammanträdet finns det möjlighet för boende m.fl. att ställa frågor. Denna del av sammanträdet har också använts för olika teman vilket har uppskattats av de boende. Stadsdelsnämnden avser att fortsätta med dessa inslag under 2005.

Stadsdelsnämnden har arrangerat öppna temamöten, för att ta in synpunkter och förslag från boende. Öppna temamöten kommer att hållas även under 2005, bl.a. om planerat bostadsbyggande. I arbetet med Stadsdelsförnyelsen har olika mötesformer prövats såsom samverkansmöten, fokusgrupper, lokala arbetsgruppsmöten, processmöteskvällar och framtidsverkstäder. Dessa former för delaktighet och inflytande kommer att användas även under nästa år. T.ex. planeras ett öppet möte/seminarium i februari 2005 under temat "ett år med stadsdelsförnyelsen".

Till stadsdelsnämnden finns i dag knutna två lokala råd, handikapp- och pensionärsråden. Uppgiften för råden är att utöva inflytande och att ha insyn i frågor som rör äldres och funktionshindrades livssituation. Råden ska också ta initiativ till förbättringar för äldre och funktionshindrade. Utöver dessa råd finns i äldreboendena anhörig-, brukar- och förtroenderåd.

För att få ungdomar delaktiga i det lokala utvecklingsarbetet kommer ett särskilt projekt, riktat till ungdomar 13-20 år, att påbörjas år 2005 inom ramen för stadsdelsförnyel-

sen. I projektet kommer bl.a. ett försök med e-demokrati att prövas. En ungdomslots/projektledare kommer att samordna arbetet. Läs mer om detta under avsnittet ”förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna” eller i bilagan till verksamhetsplanen som handlar om Stadsdelsförnyelsen.

Information

På Farstas webbplats samt genom stadsdelsnämndens annons i Mitt i Söderort kan allmänheten följa vilka frågor som är aktuella och vilka ärenden som stadsdelsnämnden behandlar. Via webbplatsen går det att e-posta till stadsdelsförvaltningen och de lokala nämndpolitikerna. Brukare och allmänhet kan lämna synpunkter, klagomål och förslag. På webbplatsen finns bl.a. nyhetsbrevet Kulturen i Farsta, stadsdelsnämndens protokoll, föredragningslistor och tjänsteutlåtanden. Det går också bra att prenumerera via e-post på dessa tjänster. Prenumerationsfunktionen kommer att vidareutvecklas under 2005. Bl.a. kommer allmänheten att kunna prenumerera på ett elektroniskt nyhetsbrev med nyheter om Farsta.

För att göra webbplatsen känd hos allmänheten och för att göra kommunal information tillgänglig har stadsdelsnämnden placerat ut publika datorer under år 2004, som ett första försök på tre platser. Invid dessa platser för serviceinformation finns också information i pappersform. Stadsdelsnämnden kommer i december 2004 att föreläggas ett ärende om den fortsatta utformningen av verksamheten.

Under 2005 kommer en informations- och kommunikationsplan att utarbetas. I detta arbete kommer det nuvarande såväl interna som externa informations- och kommunikationsarbetet att inventeras och vidareutvecklas.

Kultur och föreningsliv

STADENS VIKTIGA FRÅGOR

- Stadens lokala kulturverksamhet skall stärkas och utformas så att alla barn och ungdomar i stadsdelsnämndsområdet ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Den lokala kulturverksamheten ska utgöra ett komplement till stadens allmänna utbud och prioritera de grupper som har svårast att utnyttja det som erbjuds i innerstaden
- Alla barn och ungdomar ska få del av professionella kulturupplevelser

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDEN

Vi åtar oss att i den lokala programverksamheten prioritera arrangemang för barn, ungdomar, äldre och funktionshindrade

Vi åtar oss att det inom samtliga nämndens verksamhetsområden ska finnas kulturombud

Vi åtar oss att i samverkan med andra förvaltningar, kulturföreningar m.fl. finna vägar för att utveckla kulturlivet i stadsdelen

Vi åtar oss att under 2005 se över handläggning och riktlinjer för föreningarnas kulturbidrag

UPPFÖLJNING

Regelbunden rapportering av publikantal och enkäter till besökare av arrangemang

Redovisas i verksamhetsberättelsen

I nära kontakt med områdets kulturföreningar och -verksamheter utvärdera genomförd programverksamhet

Ett ärende föreläggs stadsdelsnämnden

Vi åtar oss att i bred samverkan med berörda verksamheter utarbeta en kulturplan i form av en informativ broschyr för Farstas barn och ungdomar mellan 0 - 18 år

Vi åtar oss att Farstas barn och ungdomar får ta del av kulturupplevelser av hög kvalitet samt skapa förutsättningar för att prova på ett eget kulturutövande

Vi åtar oss att i samverkan med Kulturskolan arbeta för en ökad kännedom och ett ökat användande av estetiska läroprocesser i grundskolan

Vi åtar oss att uppdatera kulturkatalogen på Farstas hemsida

Kontinuerlig utvärdering av kulturverksamheten för Farstas barn och ungdomar tillsammans med bl.a. kulturombuden.

Kontinuerlig uppföljning

Allmänt

En rik och omfattande lokal kulturverksamhet har stor betydelse för människors trivsel och välmående i stadsdelen. För att utveckla kulturverksamheten i Farsta behövs en bred samverkan med lokala intressenter i form av föreningsliv och kulturutövare samt andra förvaltningar och kulturinstitutioner.

Ett kulturkalendarium sammanställs varje månad och visar stadsdelens utbud av kulturprogram. Kalendariet distribueras via e-post samt publiceras på stadsdelens hemsida. Det går också att få i pappersformat på stadsdelens tre bibliotek samt vid informationsdisken i Farsta centrum. På stadsdelens hemsida finns också kulturkatalogen som beskriver verksamma konstnärer och artister i Farsta. Katalogen uppdateras kontinuerligt. Här finns också en ”kulturförslagslåda” med e-postmöjlighet.

Under 2005 etableras en konsthall i Hökarängen - ett tvååriga projekt med medel från stadsdelsförnyelsen. Ett utställningsprogram med inbjudna konstnärer som på olika sätt arbetar aktivt med stadsdelen startar i januari 2005. Genom generösa öppettider och en utställning om Hökarängens historia skapas en bred kontaktyta med boende och skolelever.

En stor del av stadsdelsnämndens utbud av kulturaktiviteter finns inom förvaltningens verksamheter. Här har kulturombudens arbete en avgörande betydelse. Kompetensutveckling och inspirationsdagar för kulturombud är en nyckel till ett rikt och varierat utbud.

Farsta kulturkommitté har under många år haft ansvar för att fördela stöd till föreningar för enstaka kulturprogram. Under första delen av 2005 kommer handläggningen och riktlinjerna för bidragsgivningen att ses över. Kulturkommittén har uppdraget att anordna en serie sommarprogram samt en vinterkonsert på Farsta gård.

Barn- och ungdomskultur

Arbetet med en kulturplan för Farstas barn och ungdomar mellan 0 - 18 år startade under 2004 och fortsätter under 2005. Här är målet att skapa en informativ broschyr riktad till såväl barn och föräldrar som beskriver vägar till kulturupplevelser och kulturutövande. I detta arbete är såväl kulturombud som verksamhetsansvariga inom förskola, skola och fritid viktiga länkar. Övriga samarbetspartners är biblioteken, kulturskolan, stadsdelens föreningar samt kulturförvaltningens ”Kultur för de unga”.

Grundskolorna i stadsdelen har en central roll i kulturarbetet eftersom man där möter alla barn. Förvaltningen ser som sin uppgift att stödja grundskolorna att förverkliga läroplanens intentioner om att använda konst och kultur i undervisningen. Under året fortsätter projektet ”Kultur och reflektion i lärandet” med medel från Kompetensfonden genom att bygga ett Farstanätverk med fokus på dessa frågor. Kulturarrangemang kommer också att samordnas i det drogförebyggande arbetet samt i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet.

En mycket angelägen uppgift är att fånga upp och möjliggöra ungdomars egna idéer och initiativ kring kreativitet och skapande inom kultur. Arbetssättet är väl förankrat i fritidsgårdarnas pedagogik och ger resultat i form av diktböcker, revyer, musikaler och rockverksamhet, där ungdomarnas eget arbete är själva navet och drivkraften. Under året sker ett samarbete mellan Farsta fritid och Kulturskolan med målet att skapa en hiphop-musikal som bygger på de ungas egna erfarenheter.

Genom medel från stadsdelsförnyelsen kommer under året ett konstverk på Hökarängsskolans skolgård ta form. Den konstnärliga idén har utvecklats ur ett samspel mellan konstnären och skolans astronomiundervisning. Konstverket, som bl a består av ett solur och en kompassros, beräknas invigas vid skolstarten i augusti.

Förvaltningen avser också att tillsammans med kulturskolan och biblioteken arbeta för att skapa möjlighet för nya grupper att delta i kulturaktiviteter. Här kommer biblioteken att få ett uppdrag att skapa lovverksamhet riktad till barn på fritidshem och fritidsklubbar där boken, dramat, skrivandet står i fokus. Genom fritidsklubbprojektet, med medel från kommunstyrelsen, deltar kulturskolan med kortare kurser och ”prova på”-aktiviteter.

Konsumentvägledning

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Medborgarna i Farsta ska erbjudas en kvalificerad konsumentrådgivning

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDE

Vi åtar oss att erbjuda konsumentrådgivning med hög tillgänglighet och kompetens

UPPFÖLJNING

Statistik över samtal och ämnesområden

Vi åtar oss att ge särskilt riktad konsumentvägledning till unga

Redovisas i verksamhetsberättelsen

Konsumentvägledningen utökas med 0,75 anställning. Telefontiden kommer att utökas för en bättre tillgänglighet. Information särskilt riktad till *unga* ska utvecklas, t.ex. genom konsumentrådgivning i skolorna. Vidare kan information läggas ut på den planerade webbplatsen i projektet Ungdomars röst i Farsta.

En utveckling av den allmänna vägledningen är att på annonserade tider finnas tillgänglig för frågor vid någon av nämndens publika datorer.

Stadsdelsförnyelsen – handlingsplanen redovisas i bilaga

Ta ansvar för ekonomin

STADENS PRIORITERADE INRIKTNING – Staden skall ta ett aktivt ansvar för ekonomin genom höga krav på budgethållning, en effektiv användning av resurserna samt en i övrigt god ekonomisk hushållning

FARSTAS INRIKTNINGSMÅL

- Verksamheten ska rymmas inom tilldelad budget och resurserna ska användas effektivt

FARSTAS GENERELLA ÅTAGANDE

Vi åtar oss att ge alla medarbetare förutsättningar för delaktighet i budget- och uppföljningsarbete

UPPFÖLJNING

Protokoll från rapporteringar och diskussioner vid APT-möten och samverkansgrupper

Vi åtar oss att använda våra resurser på ett kostnadsmedvetet sätt

Månads- och tertialrapporter

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Förslag till driftsbudget 2005

Anslag för nämndens verksamhet, mnkr	Kostnader	Intäkter	Netto	VP 2004 Netto ¹⁾	Justerat VP 2004
Nämnd och administration	51,7	0,5	51,2	48,0	48,0
Fysisk verksamhet och miljö	37,7	18,8	18,9	20,0	20,0
Individ och familj	107,6	5,0	102,6	100,0	100,3
Flyktningmottagande	2,2	0,0	2,2	-	-
Pedagogiska verksamheter ²⁾	488,9	27,8	461,1	451,5	453,6
Fritidsverksamhet	32,0	2,1	29,9	29,2	29,2
Kultur och konsumentvägledning	2,7	0,0	2,7	3,3	3,3
Äldreomsorg	493,9	69,4	424,5	407,4	424,4
Handikappomsorg ²⁾	107,7	17,6	90,1	83,6	87,4
Summa anslag 1	1 324,4	141,2	1 183,2	1 143,0	1 166,2
<i>Varav omslutningsförändringar</i>	<i>112,1</i>	<i>112,1</i>			
Kommunstyrelsen förslag anslag 1	1 212,3	29,1	1 183,2		
Anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder, mnkr					
Försörjningsstöd, inkl handläggning	111,9	2,3	109,6	103,8	103,8
Arbetsmarknadsåtgärder	10,0	3,9	6,1	5,0	5,6
Summa anslag 2	121,9	6,2	115,7	108,8	109,4
<i>Varav omslutningsförändringar</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>			
Kommunstyrelsen förslag anslag 2	120,4	4,7	115,7		
Totalt Farsta stadsdelsnämnd	1 446,3	147,4	1 298,9	1 251,8	1 275,6
<i>Varav omslutningsförändringar</i>	<i>113,6</i>	<i>113,6</i>			
Totalt kommunstyrelsens förslag	1 332,7	33,8	1 298,9		

1) Kolumnen VP 2004 avser budget efter KF-avstämning. I verksamhetstabellerna används VP-budget före avstämning

2) Inom pedagogiska verksamheter och handikappomsorg, där budgeten fördelas efter prestationer, är jämförelsen med VP 2004 inte helt relevant, då det är beräknat på olika måttillfällen.

Ekonomiska förutsättningar för verksamhetsplanen 2005

Kommunfullmäktige har beslutat om en budget för Farsta stadsdelsnämnd som är 51,4 mnkr högre än 2004. Anslag 1, nämnden verksamhet, är 44,5 mnkr högre (jmf med ursprunglig VP-budget) och anslag 2, försörjningsstöd, 6,9 mnkr högre än föregående år.

Budgeten för 2005 bygger på nya resursfördelningssystem inom förskola/skolbarnsomsorg/skola, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, stadsmiljö samt försörjningsstöd. I föreliggande budgetramar är medel för omsorg funktionshindrade fördelade enligt det gamla systemet, justering kommer att ske i samband med tertiärrapport 1.

Budgeten innehåller satsningar inom förskolan för fortsatt arbetet med att minska barngrupperna. Antalet barn i stadsdelen ökar och det är svårt att nå denna målsättning innan den planerade utbyggnaden av förskolor har genomförts. Inom skolan ger det nya resursfördelningssystemet en ökad tilldelning till Farsta stadsdelsnämnd. I och med att systemet införs går dock stadsdelsnämnden miste om den extra hyreskompensation på 7,4 mnkr som erhållits under de tre senaste åren. Elevantalet fortsätter att minska i skolorna och även detta innebär ett ekonomiskt problem eftersom åtskilliga kostnader är mer eller mindre fasta. En fortsatt stram ekonomi är därför en realitet för skolorna. Fr.o.m. den 1 juli övergår ansvaret för särskolan till stadsdelsnämnderna. Budgeten justeras för detta under året.

Inom äldreomsorgen övertas Edö äldreboende i egen regi. Övertagandet kommer att innebära vissa merkostnader. Budgeten för 2005 innebär fortsatta krav på effektivisering av verksamheten.

Omsorgen om funktionshindrade fortsätter att öka i omfattning. Nya gruppboheter öppnar och Strandlidens gruppbohet tas över i egen regi.

Det nya resursfördelningssystemet inom stadsmiljö innebär för år 2005 fortsatt otillräcklig tilldelning. Inom stadsdelsnämndens totalram har en omfördelning med 1,5 mnkr varit nödvändig. Trots detta krävs ytterligare åtgärder för att hålla budgetramen.

Anslaget för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder ökar men i jämförelse med prognoserna för 2004 ligger budgeten på en lägre nivå. Det omfattande arbetet med översyn av rutiner och metoder fortsätter för att uppnå en budgetanpassning.

Central medelsreserv

I den centrala medelsreserven i stadens budget finns avsatt 279,1 mnkr för

- Hemlösa 20 mnkr
- Rörliga team 10 mnkr
- Kompetenskonto
- Upphandling av nytt ekonomisystem
- Utveckling av verksamhets-, personal- och ekonomisystem
- Utveckling av fritidsklubbar 6 mnkr
- Medel för klimatinvesteringsprogram (KLIMP)
- Nytt utvecklingsavtal
- Särskild låglönesatsning
- Missbruk och psykiatri 26 mnkr
- Övertagande av ansvar för poströstning
- Oförutsedda behov

Vidare finns medel avsatta för prestationsförändringar inom förskola/skola/skolbarnsomsorg samt omsorg om funktionshindrade.

Nämndens budget justeras i samband med tertialrapporterna för prestationsförändringar och eventuellt ytterligare tilldelade medel.

Omslutningsförändringar

Kommunfullmäktiges ramar innehåller kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. I verksamhetsplanen tillkommer kostnader och intäkter för försäljning till andra förvaltningar och andra parter.

Enligt stadens anvisningar ska även kostnader och intäkter för de åtgärder som planeras inom stadsdelsförnyelsen tas upp som omslutningsförändringar.

I verksamhetsplan 2005 ingår följande omslutningsförändringar, totalt 113,6 mnkr:

- Facklig verksamhet, 0,5 mnkr
- Platser Farsta hotellhem, boendestöd, försöks/träningslägenheter, kollektiv/stödboende IoF (inkl socialpsykiatri), 2,4 mnkr
- Måltidsförsäljning och interkommunala ersättningar inom skolan, 6,6 mnkr
- Särskola första halvåret, 5,2 mnkr
- Måltidsförsäljning inom förskolan, 0,1 mnkr
- Kaféverksamhet, bad och försäljning av omsorgsverksamhet inom fritiden, 2,1 mnkr
- Salutorg, 0,5 mnkr
- Personlig assistans enligt LASS, daglig verksamhet, särskilda boendeformer inom omsorgen om funktionshindrade, 17,6 mnkr
- Försäljning av platser inom äldreomsorgens särskilda boenden m.m., 59,2 mnkr
- Stadsdelsförnyelse, 17,9 mnkr
- Arbetsmarknadsåtgärder (anslag 2), 1,5 mnkr

Resultatenheter

I verksamhetsplanen föreslås ingen förändring när det gäller de enheter som definieras som resultatenheter. För år 2005 föreslås således följande enheter kvarstå som resultatenheter: Gubbängsskolan, Tallkrogens skola, Sköndalsskolan, Sandåkraskolan, Hökarängsskolan/Skönstaholmsskolan, Kvickenstorpsskolan, Västbodaskolan, Hästhagsskolan och Fagersjöskolan.

För resultatenheterna gäller fastställda regler för redovisning av under- eller överskott som fonderas och därmed förs över till nästa år. Skolornas resultatfonder fastställs i samband med bokslut.

Resultatenheterna tillförs den i verksamhetsplanen av nämnden fastställda pengen som är differentierad. I pengen ingår även medel för barn med behov av särskilt stöd. Inom förskolan kommer dock medel även fortsättningsvis att budgeteras centralt för att under året fördelas ut till skolorna. En redogörelse för förändringen av pengen återfinns under avsnittet för förskola/skola.

Resultatenheterna bär samtliga direkta kostnader i verksamheten utom hyra och driftkostnader för fastigheterna (el, uppvärmning, sophämtning, va och sotning) samt rek-torslöner.

Ekonomiska förutsättningar per verksamhetsområde

Nämnd och förvaltningsorganisation

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd	14,0		14,0	14,2
- varav nämnd, nämndadm.	2,6		2,6	2,6
- förvaltningsledning	10,3		10,3	10,4
- information	1,1		1,1	1,2
Kansli och personalenhet	31,9	0,5	31,4	28,9
- varav löner m.m.	8,8		8,8	8,5
- administrativa lokaler	5,4		5,4	4,7
- IT	9,6		9,6	8,2
- telefoni	2,4		2,4	2,5
- företagshälsa, rehab, friskvård	2,4		2,4	2,1
- facklig tid	3,3	0,5	2,8	2,9
Budget & redovisningsenhet	5,1		5,1	4,9
Kryddgården (gemensam del)	0,7		0,7	-
Summa nämnd o gemensam adm	51,7	0,5	51,2	48,0
varav omslutningsförändring	0,5	0,5		0,5

Nettokostnaderna för nämnd och förvaltningsorganisation uppgår i verksamhetsplanen till 51,2 mnkr.

Här ingår kostnader för nämnd, förvaltningsledning och gemensam administration – kansli, personal och ekonomi med bl.a. personalvård och IT-kostnader. Fr.o.m. år 2005 ingår även kostnader för hyra av gemensamma utrymmen i Kryddgården. Tidigare bars kostnaden av äldreomsorgen men eftersom lokalerna i Kryddgården inrymmer flera verksamheter läggs fortsättningsvis den del av hyran som avser de till ytan stora gemensamma utrymmena inom programmet för gemensamma kostnader. Förvaltningen har tidigare undersökt möjligheterna att säga upp hyreskontraktet för Kryddgårdens gemensamma ytor och fått uppgift att ett avslut skulle kosta nämnden 3,5 mnkr. Förvaltningen har för avsikt att återkomma i frågan i samband med tertialrapport 1.

Verksamhetsplanen innebär flera nya satsningar inom gemensam administration. Övertagandet av verksamheter i egen regi innebär större krav på administrativ service. Utökningar görs inom personalsektionen, med en ny personalkonsult och en löneassistent. Vidare planeras en ökad satsning på lokaladministrationen.

Införandet av nya IT-system inom ekonomi, löneadministration och skola/förskola samt utbyggnaden av paraplysystemet ställer krav på investeringar i form av datorer och kommunikation ute i verksamheterna. Dessutom förs nu försörjningsstödets del av kostnaderna för paraplysystemet över från anslag 2. Verksamhetsplanen innehåller därför en större satsning på IT.

I kostnaderna för administrationen har kompensation för pris- och löneökningar lagts in. Totalt ökar avsatta medel med 3,2 mnkr, varav 1,0 mnkr utgör en överföring av kostnader från verksamheterna. Kostnaderna för nämnd och gemensam administration finansieras genom avdrag från de resurser kommunfullmäktiges fördelat till övriga verksamhe-

ter. Avdraget har inte ökat nämnvärt procentuellt jämfört med 2004 eftersom den totala budgetomslutningen ökat.

Stadsmiljö och Agenda 21

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Park- och gatuskötsel	17,9	0,5	17,4	19,8
Stadsdelsförnyelsen	18,3	17,9	0,4	0
Miljö	1,3	0,0	1,3	0,4
Offentliga rummet	0,2	0,4	-0,2	-0,2
Summa stadsmiljö/Agenda 21	37,7	18,8	18,9	20,0
<i>varav omslutningsförändring</i>	<i>18,4</i>	<i>18,4</i>		<i>11,0</i>

Budgeten för 2005 uppgår till 18,9 mnkr, en minskning med 1,1 mnkr jämfört med 2004. I budgetförutsättningarna anges att 1,3 mnkr av tilldelade medel ska avsättas för Agenda 21-/miljöarbete, en ökning med 0,9 mnkr jämfört med nämndens budget år 2004. Under året kommer att följas upp att anvisade medel endast använts för miljöarbete. De förändrade förutsättningarna kräver besparingar på park- och gatuskötseln.

Förvaltningen föreslår att den anställning som ansvarat för kontroll av park- och gatuskötseln dras in och att kontrollen i stället läggs på park- och gatuingenjörerna. Neddragningen innebär en kvalitetsförsämring i den systematiska kontrollen av entreprenadavtalet.

Förvaltningen räknar med att 1,4 mnkr sparas på entreprenadavtalet, främst på löpande städinsatser och parkskötsel. Städinsatserna i våra mindre centra minskas och driftinsatser såsom gräsklippning, ogrärensning o.s.v. halveras. Förvaltningen föreslår även besparingar på insatser för vinterlek, t.ex. isbanor. Vidare kommer utrymmet för att utföra extrainsatser såsom parkunderhåll, extra städinsatser och klottersanering att minskas från 1,8 till 1,3 mnkr.

Kostnaden för snöröjning beräknas preliminärt till 9,1 mnkr, samma nivå som i budget 2004.

Kultur, föreningsverksamhet och konsumentrådgivning

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Kultur	1,5	0	1,5	1,5
Konsumentrådgivning	1,2	0	1,2	1,8
Summa kultur o konsument	2,7	0	2,7	3,3
<i>varav omslutningsförändring</i>				

Kultur

Budgeten för 2005 är 1,5 mnkr, oförändrad från år 2004. Anslaget finansierar en halvtids-tjänst för kulturadministration.

För vuxenprogram och stöd till föreningskultur avsätts 365 tkr. Förutom föreningarnas programverksamhet planeras under sommarhalvåret en serie program på Farsta gård med speciell tonvikt på allsång.

Till sista veckan i april planeras "Röster i Farsta – Sångfestival 2005", ett gemensamt arrangemang för förvaltningens verksamheter förskola, skola, fritid, föreningar och kulturaktörer i Farsta. Festivalen, som riktar sig till alla åldrar och har samordnande av resurser som grundtanke, avser spegla en mångfald musikaliska stilar och avslutas med Valborgsmässofirandet – en sånghelg med traditioner. Medel har avsatts för festivalen.

Konsumentrådgivning

Budgeten för 2005 uppgår till 1,2 mnkr, en minskning med 0,6 mnkr från 2004, men ger ändå utrymme för en utökad anställning med 0,75. Därmed omfattas verksamheten av 1,75 konsumentvägledare. Med utökningen avser nämnden att utöka utbudet av konsumentvägledning även till unga i stadsdelen, med särskilt riktade insatser.

Individ och familjeomsorg, flyktingmottagande och socialpsykiatri

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004	Justerat*
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto	VP 2004
Gemensamma kostnader	1,6	0,0	1,6	2,3	2,3
Barn och ungdom	48,2	0,8	47,4	45,0	45,0
Vuxen	20,3	1,4	18,9	18,8	18,7
S:a barn, ungdom o vuxen	70,1	2,2	67,9	66,1	66,0
Socialpsykiatri	37,5	2,8	34,7	33,1	34,3
Summa individ och familj	107,6	5,0	102,6	99,2	100,3
Flyktingmottagande	2,2	0,0	2,2	-	
<i>varav omslutningsförändring</i>	<i>2,4</i>	<i>2,4</i>			

* inkl. justering för ökade intäkter HVB vuxna och socialpsykiatri samt för rörligt team och stimulansbidrag för nytt boende inom socialpsykiatri (Frimärksvägen)

Barn, ungdomar, vuxna och flyktingmottagande

Budget för insatser barn, ungdomar och vuxna 2005 är netto 67,9 mnkr, en ökning med 1,9 mnkr jämfört med justerad budget 2004. Därtill kommer 2,2 mnkr avseende flyktingmottagande, en verksamhet som är ny för stadsdelen.

De 2,2 mkr som avsatts för flyktingmottagande, för i dagsläget 19 hushåll, ska täcka kostnader för personal och introduktionsprogram samt introduktionsersättning för 2005.

Det finns inga indikatorer som visar på minskat behov av skydd och bistånd under 2005 för familjer och andra vuxna med omfattande problematik. Genom att verksamheterna under hösten 2004 gick in i en ny organisationsform i syfte att erbjuda egen producerad öppenvård istället för köpt extern öppenvård räknar vi ändå med att kunna erbjuda insatser för fler till samma kostnad.

Barn- och ungdomsområdet beräknas under 2004 få ett underskott om 2 mnkr och vuxenområdet ett överskott om 1 mnkr. I budget 2005 görs därför en omfördelning så att de gemensamma kostnaderna minskar, barn och ungdom tillförs medel medan vuxenområdet i det närmaste har en oförändrad budget.

Faktorer som väsentligt ökar kostnaden 2005 är en 15%-ig prisökning på institutionsvård för vuxna i och med ett nytt ramavtal och att i fortsättningen även sk släktinghem inom familjevården ska erhålla arvode. Hittills har dessa endast fått omkostnadsersättning. Trots budgettillskottet beräknas anslagen därför ändå inte täcka de faktiska pris- och löneökningar under 2005.

För att nå budgetbalans måste kostnadsreduceringar göras inom samtliga verksamhetsområden. Inom barn- och ungdomsområdet kommer kostnaderna för jourhemsverksamheten att ses över och inom vuxenområdet ska fler insatser erbjudas i stadsdelens regi.

Socialpsykiatri

Förslaget till budget 2005 för socialpsykiatrin uppgår till 34,7 mnkr netto, en ökning med 1,6 mnkr jämfört med ursprunglig budget för 2004. I budgeten ingår 1,3 mnkr av stadens särskilda satsning inom socialpsykiatrin. Medel för rörligt team ingår ej då dessa söks årligen.

Budgetförslaget utgår i stort från det genomsnittliga kostnads- och behovsläget under 2004. Hänsyn har tagits till redan kända prisökningar och i övrigt har beräknats en prisökning om 2,2%. Pris- och lönekomensation utgår inte till verksamheter i egen regi vilket medför en mycket stram budgethållning. Omslutningsförändringar, dvs i lika grad ökade intäkter och kostnader, om 1,0 mnkr har beaktats i budgeten.

I budgetförslaget ingår minskade kostnader för särskilda boendeformer p.g.a. återflyttning till annat boende inom stadsdelen, och därmed ökade kostnader för stödboende och boendestödjare. Sammantaget medför detta en fortsatt kostnadseffektivisering.

I förslaget ingår ersättningar för särskilda boendeformer i egen regi som är avsedda att täcka enheternas samtliga kostnader. Gruppboendet Lingberga föreslås anslagsfinansieras liksom Emma-verksamheten, varav en anställning finansieras inom äldreomsorgen. Boendestödet och Farsta Cirkeln prestationsfinansieras. I uppdraget ingår att utveckla och bredda verksamheten för sysselsättning och arbetsträning.

Förskola, skola, skolbarnsomsorg och fritid

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004	Justerat*
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto	VP 2004
Skola	284,3	11,8	272,5	282,6	275,7
Skolbarnomsorg	43,3	6,9	36,4	39,5	36,7
Förskola/deltidsförskola	144,0	9,1	134,9	118,8	126,4
Adm, rektor, skolledarutv mm	17,3		17,3	13,9	14,8
S:a pedagogisk verksamhet	488,9	27,8	461,1	454,8	453,6
Fritidsverksamhet	32,0	2,1	29,9	29,2	29,2
Summa skola, förskola och fritid	520,9	29,9	491,0	484,0	482,8
<i>Varav omslutningsförändringar</i>	<i>14,0</i>	<i>14,0</i>		<i>18,5</i>	

* inkl. justering för ökade/minskade prestationer, fritidsklubbar, utbyggnad förskolelokaler och beställarstöd skollokaler

Pedagogiska verksamheter

År 2005 inför staden ett nytt resursfördelningssystem för förskoleverksamhet och grundskola. De pedagogiska verksamheterna får ett grundbelopp som är prestationsrelaterat och ett tilläggsbelopp utifrån socioekonomiska variabler. De ekonomiska förutsättningarna är därför avhängiga antalet inskrivna barn och elever och hur det befolkningsmässigt ser ut per stadsdelsområde inom Farsta stadsdel.

Stadsdelarnas övertagande av ansvaret för sarskolan vid halvårsskiftet 2005 innebär att resurser för skola och skolbarnsomsorg, baserat på den behovsgrupp varje elev bedömts tillhöra, överförs från utbildningsnämnden under första halvåret 2005.

Stadsdelen har erhållit en preliminär budget för 2005 utifrån inskrivningen per den 30 september 2004 och de av staden framtagna socioekonomiska variablerna. Slutlig justering av budget 2005 kommer att göras på ett genomsnitt av inskrivna barn/elever under 2005 och regleras i kommunstyrelsens ärende om tertialrapport 2.

Grundbeloppet avser grundläggande verksamhet i förskola och grundskola. För förskolans del innefattar beloppet även ett basbehov av språkstöd och barn i behov av särskilt stöd. Vad beträffar grundskolan innefattar grundbeloppet också ett basbelopp för svenska 2, modersmål och barn i behov av särskilt stöd.

Huvuddelen av den schablon som tilldelas stadsdelsnämnden fördelas vidare till enheterna i form av en peng. Det socioekonomiska tillägget i förskola och grundskola avser behov av extra språkstöd, svenska 2 och modersmål, barn i behov av särskilt stöd samt skolundervisning för flyktingbarn.

Schablonen för grundskola är för år 2005 uppdelad i tre olika delar, År F-3, 4-6 och 7-9. Förskoleverksamheten får inför 2005 lika stor schablon för hel- och deltidbarn. För barn inskrivna i familjedaghem utgår inga medel för lokaler vilket skulle motsvara 15 800 kr/barn och år. Stadsdelsnämnderna får istället ett tillägg med 4 800 kr/barn o år.

För barn som har plats i både familjedaghem och allmän förskola utgår deltidsschablon i familjedaghemmet och schablon för allmän förskola. För de barn som omfattas av allmän förskola och har sin heldagsomsorg i förskola, utgår hel schablon.

I budgeten för 2004 ingår medel för omsorg på obekväm arbetstid i förskoleschablonen.

Det åligger verksamheterna att inom givna ramar bedriva en stimulerande, effektiv och ändamålsenlig verksamhet. Vid befarade underskott ska enheterna omgående vidta åtgärder för att vid årets slut ha uppnått en balanserad budget.

Förskoleverksamhet

Schablon från staden

	<i>Förskola</i>	<i>Familjedag-hem</i>	<i>Allmän förskola</i>
1-3 år	111 300	100 300	
4-5 år	93 490	82 490	44 140
<i>Varav lokaldel</i>	<i>15 800</i>		<i>8 400</i>

Schablonen till förskoleverksamhet är något höjd. Den stora förändringen är att samma schablon utgår för hel- och deltidsvistelse.

Förvaltningens förslag till förskolepeng till enheterna

	<i>Förskola*</i>	<i>Förskola**</i>	<i>Familjedag-hem*</i>	<i>Familjedag-hem**</i>	<i>Allmän förskola</i>
1-3 år	89 700	89 400	96 500	96 200	
4-5 år	71 890	71 590	78 690	78 390	30 000

* Områdena Fagersjö, Centrala Farsta, Farsta strand och Hökarängen

** Områdena Sköndal, Gubbängen, Tallkrogen och Svedmyra

För 2005 föreslår förvaltningen att en differentierad peng införs för förskoleverksamheten.

I den till resultatenheter fördelade förskolepengen och pengarna för allmän förskola ingår alla kostnader utom lokalhyra och drift, omsorg på obekväm arbetstid och medel för språkstödande verksamhet.

Medel för särskilt stöd beviljas och fördelas i särskild ordning av stödenheten. För detta ändamål avsätts pengar från tilläggsbeloppet. Från samma tilläggsbelopp finansieras även språkstöd i förskoleverksamheten.

Grundskola och skolbarnsomsorg

Schablon från staden

	<i>ÅR F-3</i>	<i>ÅR 4-6</i>	<i>ÅR 7-9</i>	<i>Skolbarnsomsorg 6-9 år</i>	<i>Skolbarnsomsorg 10-12 år</i>
Grundschablon	56 480	61 280	71 270	37 660	29 260

Den tilldelade grundschablonen från staden till grundskolan är höjd.

Förvaltningens förslag till skolpeng till enheterna

	ÅR F-3	ÅR 4-6	ÅR 7-9
Peng *	44 900	49 700	54 900
Peng **	41 400	46 400	50 900
Skolbarnsomsorg 6-10 år	26 945		

* Hökarängsskolan, Kvickenstorpsskolan, Västbodaskolan, Hästhagsskolan, Fagersjöskolan och Magelungsskolan.

** Tallkrogens skola, Gubbängsskolan, Skönstaholmsskolan, Sköndalsskolan och Sandåkraskolan.

Inför fördelning av tilläggsanslaget för grundskolorna har en arbetsgrupp bestående av chefen för stödenheten, rektorer och ledningen för avdelningen diskuterat fördelningen utifrån de variabler staden använt för att fördela tilläggsanslaget till stadsdelarna.

Trots schablonhöjningen finns ingen möjlighet att förstärka tilldelningen till grundskolorna jämfört med innevarande år. Den ökade tilldelningen behövs för att täcka den hyressubvention på 7,4 mnkr som staden givit under ett antal år men som försvinner fr.o.m. 2005. Detta innebär att pris- och löneökningar inom skolverksamheten måste täckas inom tilldelad ram.

Skolpengen ska täcka alla kostnaderna för skolans verksamhet förutom lokalhyror och -drift, rektors lön samt till viss del kostnader för barn i behov av särskilt stöd.

Fritidsklubbar

För år 4-6 anordnar stadsdelsförvaltningen eftermiddagsverksamhet, s.k. fritidsklubbar. För verksamheten betalar familjerna en terminsavgift om 200 kr. Ett mellanmål erbjuds till en kostnad av 10 kr och på lov dagar erbjuds också lunch, även den till en kostnad av 10 kr. Verksamheten budgeteras med en fast basresurs om 150 tkr till respektive skola eller annan anordnare samt därutöver 2 000 kronor per inskrivet barn/år utifrån antalet sålda klubbkort. Avstämning av antalet försålda kort görs vid mättillfällena 31 mars och 30 september. För verksamheten avsätts 4,0 mnkr.

Resultatenheter 2004

För år 2005 föreslås följande enheter som resultatenheter: Gubbängsskolan, Tallkrogens skola, Hökarängsskolan/Skönstaholmsskolan, Sköndalsskolan, Sandåkraskolan, Kvickenstorpsskolan, Västbodaskolan, Hästhagsskolan och Fagersjöskolan.

Ingen särskileverksamhet ingår i resultatenheterna.

För resultatenheter gäller fastställda regler för redovisning av under- eller överskott som fonderas och därmed överförs till nästa år. Skolornas resultatfonder fastställs i samband med bokslut.

Resultatenheterna tillförs av nämnden fastställd peng. Därutöver fördelas ett tilläggsanslag utifrån socioekonomisk variabel. Resultatenheterna bär samtliga direkta kostnader i verksamheten utom hyra och driftskostnader för fastigheten (el, uppvärmning, sophämtning, vatten och sotning) samt rektorslöner.

Fritidsverksamheter

Budgeten för år 2005 har ökat med 0,7 mnkr jämfört med verksamhetsplan 2004 vilket täcker de faktiska kostnaderna för löne- och kostnadsökningar.

Lönekostnaden för samordnaren för det drogforebyggande arbetet är garanterad extern finansiering till 75% år 2005. Stadsdelen bekostar återstående 25%.

Äldreomsorg

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004	Justerat*
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto	VP 2004
Hemtjänst och servicehus	110,0	10,1	99,9	89,7	89,7
Särskilda boendeformer	357,6	57,6	300,0	291,0	308,0
Biståndsbedömning, dagverksamhet, rehabilitering, övrigt	26,3	1,7	24,6	26,7	26,7
Summa äldreomsorg	403,9	69,4	424,5	407,4	424,4
<i>varav omslutningsförändring</i>	<i>59,2</i>	<i>59,2</i>		<i>55,8</i>	

* inklusive justering för stimulansbidrag och för hyresökning på Postiljonen

Förslaget till budget 2005 för äldreomsorgen i Farsta uppgår till 424,5 mnkr netto, vilket är en ökning med 17,1 mnkr jämfört med verksamhetsplan 2004.

Budgetförslaget utgår i stort från det genomsnittliga kostnads- och behovsläget under januari t o m september 2004. Hänsyn har tagits till redan kända prisökningar och i övrigt har beräknats en prisökning om ca 3%. Hänsyn har tagits till nu kända effekter av köpta platser på servicehus med beslut om ombildning till seniorboende. Omslutningsförändringar, dvs i lika grad ökade intäkter och kostnader, om 59,2 mnkr har beaktats.

Utföraravdelningen får i princip ingen pris- och lönekomensation. Konsekvensen av detta är att alla enheter måste effektivisera sina verksamheter, vilket t.ex. gör att insatsen hos brukaren måste genomföras på kortare tid.

Övertagandet av Edö äldreboende i egen regi beräknas öka kostnaderna för förvaltningen med 9 mkr, motsvarande 19%, i jämförelse med vad som betalats entreprenören. Merparten utgörs av ökade kostnader för den s.k. bottenplattan (grundkostnaderna) för servicehusboende till en realistisk nivå och därutöver ökade kostnader för personalförsäkring. Detta kommer även att medföra en viss ökning av externpriset för 2005.

Nyckeltal för 2005 återfinns i *bilaga*.

I förslaget till budget 2005 ingår ersättningar för särskilda boendeformer och demensdagvård i egen regi som är avsedda att täcka enheternas samtliga kostnader. Ersättningen avser 348 platser dygnet-runtomsorg, 22 platser korttidsvård och 38 platser demensdagvård. Särskilda boendeformer och demensdagvård i egen regi anslagsfinansieras. I uppdraget ingår även att utifrån respektive målgrupps förutsättningar skapa en stimulerande måltidsmiljö för de boende.

För all öppen hemtjänst utgår ersättning i nivåer enligt kommunfullmäktiges beslut. För privata anordnare utgår en timersättning om 250 kronor per timme. Förvaltningen föreslår att det genomsnittliga timpriset 2005 för utförare i egen regi fastställs till 242 kronor per timme, en ökning med 2 kr jämfört med 2004. I uppdraget ingår även organisering av utevistelse/promenader.

Inom de särskilda boendeformerna kommer en omfördelning av resurserna att ske med mottot lika vård för alla i Farsta. Konkret innebär det att alla gruppboendeenheter får en bemanning med två personal på förmiddagen och två på kvällen på en enhet med 7 boende. På enheter med 14 boende kommer fyra att arbeta på förmiddagen och tre på kvällen. För Postiljonens och Ängsö gruppboendeenheter innebär detta en minskning av personal medan det för Edös gruppboendeenheter innebär en utökning, varför ingen nettoövertalighet uppstår. Heltidstjänster kommer till viss del att omvandlas till deltidstjänster för att personalbehovet på helger ska kunna täckas.

Ålderdomshemmet på Edö samt Farsta sjukhem har redan tidigare en lägre bemanning än gruppboendeenheterna varför den inte går att minska ytterligare.

För att undvika ensambemanning vid oplanerad frånvaro kommer ett par pooltjänster att inrättas inom Postiljonens gruppboende.

Omsorg om funktionshindrade

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004	Justerat*
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto	VP 2004
Insatser för funktionshindrade	103,4	17,6	85,8	72,5	83,1
Handlägg., lokaler, övrig adm.	4,3	0,0	4,3	4,3	4,3
S:a omsorg funktionshindrade	107,7	17,6	90,1	76,8	87,4
<i>varav omslutningsförändring</i>	<i>17,6</i>	<i>17,6</i>		<i>18,5</i>	

* inkl. justering för ökade prestationer

Nettobudgeten för omsorg om funktionshindrade uppgår till 90,1 mnkr, en ökning med 13,3 mnkr i förhållande till ursprunglig budget 2004 och 6,5 mnkr i förhållande till justerad budget. Ökningen är till största delen föranledd av ökade prestationer och tillkommande kostnader för korttidstillsyn.

Från 2005-01-01 övertar stadsdelarna ansvaret för korttidstillsyn (fritidsverksamhet) för barn över tolv år och resurser överförs från utbildningsnämnden.

Nuvarande budgetram utgår från stadens tidigare resursfördelningssystem. I samband med tertialrapport 1 kommer budgeten att justeras utifrån det reviderade fördelningssystemet och nämnden kan då räkna med ett tillskott på drygt 2 mnkr. Slutlig budget fastställs i samband med tertialrapport 2, utifrån ett genomsnitt av prestationerna den 31 mars och den 31 augusti 2005. Omslutningsförändringar, dvs i lika grad ökade intäkter och kostnader, om 17,6 mnkr, har beaktats i budgeten.

Under 2005 kommer antalet lägenheter för förståndshandikappade att öka med 40%. Detta medför automatiskt en ökning av insatsen daglig verksamhet och även av insatsen kontaktperson. Kostnaden för daglig verksamhet överstiger i de flesta fall den av kommunfullmäktige beslutade schablonen för verksamhetens nivåer. Förvaltningen kommer även att subventionera hyrorna i de ny- respektive ombyggda gruppboendestäderna och befärrar därför en ansträngd budget under 2005.

Nybyggnationen i Farsta innebär att fler funktionshindrade personer har möjlighet att flytta till stadsdelen. Detta betyder med stor sannolikhet att kostnaderna för hemtjänst, boendestöd, personlig assistans och hemtjänst i assistansliknande former ökar. På samma sätt kan kostnaderna för de 20 första timmarna per vecka för personer som har LASS komma att bli högre.

Nyckeltal för 2005 återfinns i *bilaga*.

I förslaget till budget 2005 ingår ersättningar för verksamheter i egen regi som är avsedda att täcka enheternas samtliga kostnader. Pris- och lönekomensation utgår inte till verksamheter i egen regi vilket kräver en mycket stram budgethållning. Ersättningen till gruppbostäderna utgår med full schablon och till dagliga verksamheter med schablon justerad med 3 respektive 1 procents avdrag för administration. Boendestöd ersätts med 239 kronor per timme, LASS med 204 och personlig assistans och anhörigvårdare med 195. De dagliga verksamheterna anger externpriser och tar själva in försäljningsintäkterna.

För de i januari 2005 nytilkommande gruppbostäderna Nya Hökarängen med fem lägenheter och Farsta strand 3 med sex lägenheter ansöks om stimulansbidrag, dels med 0,3 mnkr per tillkommande lägenhet dels med 0,5 mnkr i startkostnader för vardera gruppbostad. Därutöver ansöks om 0,5 mnkr för projektering och 0,1 för beställarstöd avseende Sköndals centrum, etapp 2. Totalt ansöks alltså om 4,9 mnkr.

Beträffande om- och tillbyggnaden av Strandlidens två gruppbostäder har kommunstyrelsens ekonomiutskott (ärendenr 326-905/2004) godkänt förvaltningens ansökan om stimulansbidrag med 3 mnkr avseende särproduktionskostnader för åtta ombyggda och två nybyggda lägenheter samt 1 mnkr i startbidrag, totalt 4 mnkr. Förvaltningen återkommer om detta i tertialrapport, när kostnaden uppkommit.

Försörjningsstöd

Förslag till driftbudget

Verksamhetsplan mnkr	VP 2005			VP 2004	Justerat* VP 2004
	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto	
Försörjningsstöd	95,2	2,3	92,9	87,8	87,8
Handläggning försörjningsstöd	16,7	0	16,7	16,0	16,0
Arbetsmarknadsåtgärder	10,0	3,9	6,1	5,0	5,6
Summa anslag 2	121,9	6,2	115,7	108,8	109,4
<i>varav omslutningsförändring</i>	<i>1,5</i>	<i>1,5</i>		<i>1,6</i>	

* justerat för ökade kostnader för feriearbeten

Budgeten för 2005 uppgår till 115,7 mnkr netto, en ökning med 6,9 mnkr från 2004.

Förutsättningarna för att nå en balanserad budget 2005 inom området försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder är i allra högsta grad beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden. Verksamhetsåret 2004 beräknas ge ett underskott med 10 mnkr.

Kostnadsökningarna för försörjningsstöd hänför sig framför allt till de första sju månaderna 2004, därefter har kostnaderna stabiliserats. Ett omfattande förändringsarbete genomförs inom försörjningsstöds- och arbetsmarknadsområdena i syfte att öka andelen

sysselsätta och att minska försörjningsstödet. Detta arbete inleddes under våren 2004 och kommer att fortlöpa under 2005.

Det ökade anslaget täcker inte löne- och kostnadsökningar, men genom ett fortsatt strukturerat arbete och tät samverkan med andra aktörer för att bistå den enskilde på vägen till egen försörjning bedöms det möjligt att nå budgetbalans. Dock krävs även en förbättrad arbetsmarknad.

Övriga redovisningar

Kommunfullmäktiges uppdrag

- **I beslut om budget 2004:**

Kommunstyrelsen och SISAB ges i uppdrag att utarbeta ett ramavtal för stadens skolor, som innebär att skolornas hyreskostnader sänks med 100 mnkr. Hyran skall inte årligen regleras vid förändringar av konsumentprisindex.

Stadsdelsförvaltningen har inte fått några signaler om förändringar av hyresavtalen.

- **I samband med beslut om ett Centralt samrådsorgan mellan staden och kolonirörelsen i Stockholm, 2004-03-01:**

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att bilda samrådsorgan mellan staden och kolonirörelsen i Stockholm (FSSK), i enlighet med gatu- och fastighetsnämndens förslag.

Farsta deltar i den samrådsgrupp där stadsdelsnämnden Maria-Gamla stan är sammanställande.

- **I samband med beslut i anledning av motion om ”Stoppa klottret”, 2004-03-29:**

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att arbeta med den sociala dimensionen enligt klotterkommissionens utredning.

Nämnden bedriver inom ordinarie verksamhet uppsökande/förebyggande arbete som bl.a. ska förhindra klottet. Under året kommer att pågå ett antal projekt med inriktning mot barn och ungdomar med riskbeteende. Strategierna för detta arbete läggs till stor del upp inom Farstas lokala BRÅ och BRÅ Ungdom.

- **I samband med temadebatt om skolfrågor, 2004-09-20:**

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ge kompetensutveckling och genomföra samverkansinsatser samt utveckla metoder för bedömaröverensstämmelse.

Nämnden har som ett av sina generella åtaganden ”Vi åtar oss att under året arbeta för en förbättrad bedömaröverensstämmelse mellan grundskolorna i stadsdelen”. Kompetensutvecklingen sker bl.a. inom det stora projektet *Farstaskolan*.

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ge kompetensutveckling kring styrdokument samt mål- och resultatstyrning.

Förvaltningen planerar att under år 2005, i samarbete med lärarhögskolan, anordna kompetensutveckling för Farstas rektorer och biträdande rektorer kring skollagskommitténs betänkande, nationella utvärderingar, timplanslösa skolor m.m.

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla metoder och fora för inflytande för barn och elever.

Basen för elevers inflytande är elevråden utifrån vilka också nätverk för olika frågor bildas. Under 2005 planerar nämnden att i projektet *Ungas röst i Farsta* ge ny plats för en dialog mellan ungdomar, tjänstemän och politiker. Projektet kommer bl.a. att bygga en s.k. community på nätet. Projektet görs i samverkan mellan grundskolans år 7-9, fritidsgårdar, Farsta gymnasium, kulturskolan och lokala föreningar.

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla metoder för överlämning mellan olika skolformer.

Rutiner ska utarbetas under året, frågan finns med som ett generellt åtagande.